

SEANCES DU JEUDI 7 JANVIER 1993
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 7 JANUARI 1993ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

MATIN

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1209.

INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de M. Van Hooland au ministre de la Défense nationale sur « la restructuration des forces armées belges ».

Orateurs: MM. Van Hooland, Bougard, Van Wambeke, M. Delcroix, ministre de la Défense nationale, p. 1209.

Interpellation de M. M. Maertens au ministre des Petites et Moyennes Entreprises et de l'Agriculture sur « les conséquences désastreuses que le manque d'une politique belge de la pêche maritime entraîne pour l'homme et l'environnement ».

Orateurs: MM. M. Maertens, Loones, Desutter, M. Bourgeois, ministre des Petites et Moyennes Entreprises et de l'Agriculture, p. 1217.

APRES-MIDI

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1225.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1992-1993
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1992-1993

OCHTEND

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1209.

INTERPELLATIES (Bespreking):

Interpellatie van de heer Van Hooland tot de minister van Landsverdediging over « de herstructurering van de Belgische krijgsmacht ».

Sprekers: de heren Van Hooland, Bougard, Van Wambeke, de heer Delcroix, minister van Landsverdediging, blz. 1209.

Interpellatie van de heer M. Maertens tot de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw over « de desastreuze gevolgen voor mens en milieu van het gebrek aan een Belgisch zeevisserijbeleid ».

Sprekers: de heren M. Maertens, Loones, Desutter, de heer Bourgeois, minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw, blz. 1217.

NAMIDDAG

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1225.

8 feuilles/vellen

158

PROPOSITIONS DE LOI (Prise en considération):

Pages 1225 et 1260.

M. Henneuse et consorts. — Proposition de loi modifiant la loi du 18 juillet 1991 modifiant les règles du Code judiciaire relatives à la formation et au recrutement des magistrats.

MM. Cardoen, Crucke et consorts. — Proposition de loi modifiant le titre 1er, chapitre 1er, section 7, sous-section 2, de la nouvelle loi communale, en ce qui concerne le statut pécuniaire du secrétaire communal.

M. Vaes et consorts. — Proposition de loi modifiant le Code civil en ce qui concerne les règles particulières aux baux relatifs à la résidence principale du preneur.

QUESTIONS ORALES:

Question orale de M. Cuyvers au ministre de l'Emploi et du Travail sur « la position de la Belgique quant à la pratique d'un examen de dépistage génétique lors de l'embauche des travailleurs ».

Orateurs: M. Cuyvers, M. Willockx, ministre des Pensions, p. 1225.

Question orale de M. Anthuenis au ministre des Pensions sur « les pensions des époux divorcés ».

Orateurs: M. Anthuenis, M. Willockx, ministre des Pensions, p. 1226.

Question orale de M. Vandenhoute au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « la saisie ou la cession qui résulte d'une action en paiement d'une pension alimentaire ».

Orateurs: M. Vandenhoute, M. Wathélet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, p. 1226.

Question orale de M. Benker au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « la reconnaissance, par la Belgique, des Républiques tchèque et slovaque et le respect du droit des minorités dans ces deux nouveaux Etats ».

Orateurs: M. Benker, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 1227.

Question orale de M. Quintelier au ministre des Finances sur « le versement de la taxe additionnelle communale à l'impôt des personnes physiques ».

Orateurs: M. Quintelier, M. Maystadt, ministre des Finances, p. 1228.

Question orale de Mme Van der Wildt au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « les interruptions du raccordement téléphonique lors de travaux effectués par des firmes privées et le comportement de Belgacom en cette circonstance ».

Orateurs: Mme Van der Wildt, M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques, p. 1228.

Question orale de M. De Loor au Premier ministre sur « l'arrêt de l'édition de l'Agenda des examens par le Secrétariat permanent de recrutement ».

Orateurs: M. De Loor, M. Tobback, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1229.

VOORSTELLEN VAN WET (Inoverwegingneming):

Bladzijden 1225 en 1260.

De heer Henneuse c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten.

De heren Cardoen, Crucke c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van titel 1, hoofdstuk 1, afdeling 7, onderafdeling 2, van de nieuwe gemeentewet, wat de bezoldigingsregeling van de gemeentesecretaris betreft.

De heer Vaes c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek houdende de regels betreffende de huurovereenkomsten met betrekking tot de hoofdverblijfplaats van de huurder in het bijzonder.

MONDELINGE VRAGEN:

Mondelinge vraag van de heer Cuyvers aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « de Belgische houding tegenover het gebruik van *genetic screening* bij de aanwerving van arbeiders ».

Sprekers: de heer Cuyvers, de heer Willockx, minister van Pensioenen, blz. 1225.

Mondelinge vraag van de heer Anthuenis aan de minister van Pensioenen over « de pensioenen voor de uit de echt gescheiden echtgenoten ».

Sprekers: de heer Anthuenis, de heer Willockx, minister van Pensioenen, blz. 1226.

Mondelinge vraag van de heer Vandenhoute aan de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « het beslag op of de overdracht van het loon ten gevolge van een vordering wegens alimentatieplicht ».

Sprekers: de heer Vandenhoute, de heer Wathélet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, blz. 1226.

Mondelinge vraag van de heer Benker aan de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de erkenning door België van de Tsjechische en de Slowaakse Republieken en het respect voor de rechten van de minderheden in beide nieuwe Staten ».

Sprekers: de heer Benker, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 1227.

Mondelinge vraag van de heer Quintelier aan de minister van Financiën over « de uitbetaling van de gemeentelijke aanvullende personenbelasting ».

Sprekers: de heer Quintelier, de heer Maystadt, minister van Financiën, blz. 1228.

Mondelinge vraag van mevrouw Van der Wildt aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de telefoononderbrekingen door werken van privé-bedrijven en het optreden van Belgacom ».

Sprekers: mevrouw Van der Wildt, de heer Coëme, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven, blz. 1228.

Mondelinge vraag van de heer De Loor aan de Eerste minister over « het stopzetten van de uitgave van de *Examenagenda* door het Vast Wervingssecretariaat ».

Sprekers: de heer De Loor, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 1229.

Question orale de M. De Croo au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « des déclarations mettant en cause nos structures judiciaires figurant dans des livres parus récemment ».

Orateurs: M. De Croo, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, p. 1229.

Question orale de M. de Donnée au Premier ministre sur « le déficit de l'ensemble des pouvoirs publics et de la sécurité sociale ».

Orateurs: M. de Donnée, Mme Officiers-Van de Wiele, ministre du Budget, p. 1231.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 1232.

PROJETS DE LOI (Votes réservés):

Projet de loi portant approbation de la convention d'application de l'Accord de Schengen du 14 juin 1985 entre les gouvernements des Etats de l'Union économique Benelux, de la république fédérale d'Allemagne et de la République française, relatif à la suppression graduelle des contrôles aux frontières communes, de l'acte final, du procès-verbal et de la déclaration commune, signés à Schengen le 19 juin 1990.

Orateurs: MM. De Croo, de Donnée, Jonckheer, M. Urbain, ministre du Commerce extérieur, et ministre des Affaires européennes, MM. Goovaerts, Lallemand, M. le Président, M. De Roo (renvoi en commission), p. 1233.

Projet de loi portant réforme de la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité, p. 1235.

PROJETS DE LOI (Votes):

Projet de loi portant approbation des actes internationaux suivants:

A. Protocole d'adhésion du gouvernement de la République italienne et deux déclarations communes, signés à Paris le 27 novembre 1990, à l'accord entre les gouvernements des Etats de l'Union économique Benelux, de la république fédérale d'Allemagne et de la République française relatif à la suppression graduelle des contrôles aux frontières communes, signé à Schengen (grand-duché de Luxembourg) le 14 juin 1985;

B. Accord d'adhésion de la République italienne, acte final et déclaration commune, signés à Paris le 27 novembre 1990, à la convention d'application de l'Accord de Schengen du 14 juin 1985 entre les gouvernements des Etats de l'Union économique Benelux, de la république fédérale d'Allemagne et de la République française relatif à la suppression graduelle des contrôles aux frontières communes, acte final, procès-verbal, déclaration commune et cinq déclarations, signés à Schengen le 19 juin 1990;

C. Protocole d'adhésion du gouvernement du royaume d'Espagne à l'accord entre les gouvernements des Etats de l'Union économique Benelux, de la république fédérale d'Allemagne et de la République française relatif à la suppression graduelle des contrôles aux frontières communes, signé à Schengen le 14 juin 1985, tel qu'amendé par le protocole d'adhésion du gouvernement de la République italienne, signé à Paris le 27 novembre 1990, déclaration commune et annexe, signés à Bonn le 25 juin 1991;

Mondelinge vraag van de heer De Croo aan de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « belastende verklaringen met betrekking tot onze gerechtssstructuren in recent verschenen boeken ».

Sprekers: de heer De Croo, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, blz. 1229.

Mondelinge vraag van de heer de Donnée aan de Eerste minister over « het deficit van de gezamenlijke openbare besturen en van de sociale zekerheid ».

Sprekers: de heer de Donnée, mevrouw Officiers-Van de Wiele, minister van Begroting, blz. 1231.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 1232.

ONTWERPEN VAN WET (Aangehouden stemmingen):

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de overeenkomst ter uitvoering van het Akkoord van Schengen van 14 juni 1985 tussen de regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, de bondsrepubliek Duitsland en de Franse Republiek, betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, van de slotakte, van het protocol en van de gemeenschappelijke verklaring, ondertekend te Schengen op 19 juni 1990.

Sprekers: de heren De Croo, de Donnée, Jonckheer, de heer Urbain, minister van Buitenlandse Handel, en minister van Europese Zaken, de heren Goovaerts, Lallemand, de Voorzitter, de heer De Roo (terugverwijzing naar de commissie), blz. 1233.

Ontwerp van wet tot hervorming van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, blz. 1235.

ONTWERPEN VAN WET (Stemmingen):

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van volgende internationale akten:

A. Protocol betreffende de toetreding van de regering van de Italiaanse Republiek met twee gemeenschappelijke verklaringen, ondertekend te Parijs op 27 november 1990, tot het akkoord tussen de regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, van de bondsrepubliek Duitsland en van de Franse Republiek betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, ondertekend te Schengen (groothertogdom Luxemburg) op 14 juni 1985;

B. Overeenkomst betreffende de toetreding van de Italiaanse Republiek, slotakte en een gemeenschappelijke verklaring, ondertekend te Parijs op 27 november 1990, tot de overeenkomst ter uitvoering van het Akkoord van Schengen van 14 juni 1985 tussen de regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, van de bondsrepubliek Duitsland en van de Franse Republiek, betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, slotakte, protocol, gemeenschappelijke verklaring en vijf verklaringen, ondertekend te Schengen op 19 juni 1990;

C. Protocol betreffende de toetreding van de regering van het koninkrijk Spanje tot het akkoord tussen de regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, van de bondsrepubliek Duitsland en van de Franse Republiek, betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, ondertekend te Schengen op 14 juni 1985, zoals gewijzigd bij het op 27 november 1990 te Parijs ondertekende protocol betreffende de toetreding van de regering van de Italiaanse Republiek, gemeenschappelijke verklaring en bijlage, ondertekend te Bonn op 25 juni 1991;

- D. Accord d'adhésion du royaume d'Espagne à la convention d'application de l'Accord de Schengen du 14 juin 1985 entre les gouvernements des Etats de l'Union économique Benelux, de la république fédérale d'Allemagne et de la République française relatif à la suppression graduelle des contrôles aux frontières communes, signée à Schengen le 19 juin 1990, à laquelle a adhéré la République italienne par l'accord signé à Paris le 27 novembre 1990, annexes, acte final et déclaration commune, signés à Bonn le 25 juin 1991;
- E. Protocole d'adhésion du gouvernement de la République portugaise à l'accord entre les gouvernements des Etats de l'Union économique Benelux, de la république fédérale d'Allemagne et de la République française relatif à la suppression graduelle des contrôles aux frontières communes signé à Schengen le 14 juin 1985, tel qu'amendé par le protocole d'adhésion du gouvernement de la République italienne signé à Paris le 27 novembre 1990, déclaration commune et annexe, signés à Bonn le 25 juin 1991;
- F. Accord d'adhésion de la République portugaise à la convention d'application de l'Accord de Schengen du 14 juin 1985 entre les gouvernements des Etats de l'Union économique Benelux, de la république fédérale d'Allemagne et de la République française, relatif à la suppression graduelle des contrôles aux frontières communes, signée à Schengen le 19 juin 1990, à laquelle a adhéré la République italienne par l'accord signé à Paris le 27 novembre 1990, annexes, acte final et déclaration commune, signés à Bonn le 25 juin 1991.

Orateur: M. le Président (vote ajourné), p. 1241.

Projet de loi portant réforme de la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité, p. 1242.

Explications de votes: *Orateurs*: MM. D'hondt, Anthuenis, Mmes Maes, Nélis, MM. Desmedt, Verreycken, p. 1242.

INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de M. de Donnée au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « la grande pagaille qui règne autour de la gestion et de l'agrandissement de l'aéroport de Bruxelles-National ».

Orateurs: MM. de Donnée, Vermeiren, M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques, M. De Croo, p. 1244.

Interpellation de M. Hatry au ministre des Finances sur « les effets destructeurs sur la revente des voitures d'occasion, tant par les particuliers que par le commerce automobile, suite à l'adoption, par le Gouvernement, d'une politique discriminatoire au détriment de la Belgique, lors de la fixation du régime fiscal qui entrera en vigueur le 1er janvier 1993 ».

Orateurs: M. Hatry, M. Maystadt, ministre des Finances, p. 1250.

Interpellation de M. Bougard au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « le droit des peuples indigènes et le soutien de notre pays à leurs revendications ».

Orateurs: M. Bougard, Mme Maes, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 1252.

D. Overeenkomst betreffende de toetreding van het koninkrijk Spanje tot de overeenkomst ter uitvoering van het tussen de regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, van de bondsrepubliek Duitsland en van de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, ondertekend te Schengen op 19 juni 1990, waartoe de Italiaanse Republiek bij de op 27 november 1990 te Parijs ondertekende overeenkomst is toegetreden, bijlagen, slotakte en gemeenschappelijke verklaring, ondertekend te Bonn op 25 juni 1991;

E. Protocol betreffende de toetreding van de regering van de Portugese Republiek tot het akkoord tussen de regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, van de bondsrepubliek Duitsland en van de Franse Republiek betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen ondertekend te Schengen op 14 juni 1985, zoals gewijzigd bij het op 27 november 1990 te Parijs ondertekende protocol betreffende de toetreding van de regering van de Italiaanse Republiek, gemeenschappelijke verklaring en bijlage, ondertekend te Bonn op 25 juni 1991;

F. Overeenkomst betreffende de toetreding van de Portugese Republiek tot de overeenkomst ter uitvoering van het tussen de regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, van de bondsrepubliek Duitsland en van de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, ondertekend te Schengen op 19 juni 1990, waartoe de Italiaanse Republiek bij de op 27 november 1990 te Parijs ondertekende overeenkomst is toegetreden, bijlagen, slotakte en gemeenschappelijke verklaring, ondertekend te Bonn op 25 juni 1991.

Spreekers: de Voorzitter (stemming verdaagd), blz. 1241.

Ontwerp van wet tot hervorming van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, blz. 1242.

Stemverklaringen: *Spreekers*: de heren D'hondt, Anthuenis, de dames Maes, Nélis, de heren Desmedt, Verreycken, blz. 1242.

INTERPELLATIES (Bespreking):

Interpellatie van de heer de Donnée tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de herrie die is ontstaan rond het beheer en de uitbreiding van de luchthaven van Brussel-Nationaal ».

Spreekers: de heren de Donnée, Vermeiren, de heer Coëme, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven, de heer De Croo, blz. 1244.

Interpellatie van de heer Hatry tot de minister van Financiën over « de catastrofale gevolgen voor de wederverkoop van tweedehandswagens zowel door particulieren als door de autohandel, van het feit dat de Regering, bij het vaststellen van de belastingregeling die in werking treedt op 1 januari 1993, een discriminerende beleidskeuze ten nadele van België heeft gemaakt ».

Spreekers: de heer Hatry, de heer Maystadt, minister van Financiën, blz. 1250.

Interpellatie van de heer Bougard tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « het recht van de inheemse bevolkingen en de steun van ons land aan hun eisen ».

Spreekers: de heer Bougard, mevrouw Maes, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 1252.

Interpellation de M. Deworme au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur «la poudrière nucléaire dans les pays de l'Est».

Orateurs : M. Deworme, Mme Maes, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, Mme Dardenne, p. 1257.

PROPOSITIONS (Dépôt):

Page 1260.

M. Arts. — Proposition de loi modifiant certaines dispositions du Code judiciaire en ce qui concerne le personnel des greffes et des parquets.

M. Bouchat. — Proposition de loi relative à la reconnaissance d'animateurs spirituels catholiques relevant de la Conférence des évêques de Belgique.

M. Cerexhe. — Proposition de révision du titre III de la Constitution, en vue d'y insérer un article 25^{quater} relatif à l'exercice des compétences.

Interpellatie van de heer Deworme tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «de levensgevaarlijke kerncentrales in Oost-Europa».

Sprekers : de heer Deworme, mevrouw Maes, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, mevrouw Dardenne, blz. 1257.

VOORSTELLEN (Indiening):

Bladzijde 1260.

De heer Arts. — Voorstel van wet tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het personeel van griffies en parketten.

De heer Bouchat. — Voorstel van wet houdende erkenning van de katholieke pastorale werkers die onder de bevoegdheid vallen van de Conferentie van Belgische bisschoppen.

De heer Cerexhe. — Voorstel tot herziening van titel III van de Grondwet, om een artikel 25^{quater} in te voegen betreffende de uitoefening van de bevoegdheden.

N. 39

SEANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 5 m.

De vergadering wordt geopend om 10 h 5 m.

CONGES — VERLOF

M. Laverge, malade, demande un congé.

Verlof vraagt: de heer Laverge, ziek.

— Ce congé est accordé.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Decléty, Kuijpers, pour raison de santé; Spitaels, à l'étranger, et Foret, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Decléty, Kuijpers, om gezondheidsredenen; Spitaels, in het buitenland, en Foret, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

INTERPELLATIE VAN DE HEER VAN HOOLAND TOT DE
MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «DE HER-
STRUCTURERING VAN DE BELGISCHE KRIJGS-
MACHT»

INTERPELLATION DE M. VAN HOOLAND AU MINISTRE
DE LA DEFENSE NATIONALE SUR «LA RESTRUCTU-
RATION DES FORCES ARMEES BELGES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Hooland tot de minister van Landsverdediging over «de herstructurering van de Belgische krijgsmacht».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Van Hooland. — Mijnheer de Voorzitter, ik stel het op prijs dat ik deze interpellatie kan houden. Het verheugt mij nog meer dat ik u, alle collega's en ook de minister vanop deze tribune van harte mijn beste wensen mag aanbieden.

Mijnheer de minister, ik wil enkele fundamentele onderwerpen behandelen. Ik zal hier geen oppositietaal voeren maar wil enkele vragen stellen en uitleppen omdat ik daartoe elders niet de gelegenheid krijg.

Mijn invalshoek is de managementbenadering van de unieke gigantische historische opdracht die de herstructurering van de Belgische krijgsmacht is. Ik vraag eveneens aandacht voor de

begeleiding en zal spreken over procédés die in het modern professioneel management van belang zijn, zoals onder meer de organisatieontwikkeling.

De Belgische krijgsmacht en het veiligheidsbeleid zijn recent en versneld het voorwerp geworden van een grondige hervorming, van delicate publieke disputen en van een actieve belangstelling van de media. In andere landen krijgt een dergelijke historische herstructurering meer tijd. Bij ons ligt de situatie wegens alom bekende factoren anders.

Het probleem is uitermate belangrijk en complex. Het gevaar is dus reëel dat alle betrokkenen verliezende partij zijn ingevolge de grote tijdsdruk die op het hervormingsproces weegt en eveneens ingevolge de vele vaak tegenstrijdige belangen. De media dragen — wellicht onbewust — bij tot een negatieve stemmingmakkerij waarmee niemand gebaat kan zijn. Ik verwijs naar de voorstelling van de opvattingen en de rol van generaal Charlier naar aanleiding van de zitting van de verenigde commissies voor de Defensie van Kamer en Senaat op 8 december 1992. Dit soort van berichtgeving verbaast en stoort mij. Zij zou immers een negatief effect kunnen hebben, gezien de strikte voorwaarden waaronder deze herstructurering moet plaatsvinden.

Om alsnog bij te dragen tot een tijdig en publiek parlementair debat, wil ik de minister enkele vragen stellen. Eén van de vragen is niet rechtstreeks aan hem gericht omdat zij betrekking heeft op de periode vóór minister Delcroix de bevoegdheid kreeg over Landsverdediging.

Ik begin met enkele algemene vragen. Mijn allereerste vraag heeft betrekking op het uitgangspunt, de basis van elke herstructurering, elk beleid, elke Belgische defensiestrategie. Wat zijn objectief gezien onze verplichtingen in het kader van de internationale defensiestrategie en het internationaal defensiebeleid en wie is formeel bevoegd om deze verplichtingen ook formeel te bepalen? Tijdens gesprekken met mensen van de WEU, van de NAVO en met onze eigen generaals heeft het mij herhaaldelijk verbaasd dat deze verplichtingen wel konden worden omschreven, maar zes maanden geleden nog niet echt formeel waren bepaald en vastgelegd. Het ging om algemene concepten, maar dit brengt mee dat de concepten van de WEU, deze van de NAVO en onze eigen concepten en budgettaire context drie verschillende dingen kunnen zijn. Daarom stel ik deze eerste vraag die het uitgangspunt vormt voor elke defensiestrategie, elk budgettair beleid en alle facetten die daarmee verband houden.

Tweede vraag. Hoe werd in de voorbije maanden en zelfs jaren het overleg over het Belgisch defensiebeleid en over de geplande ingrijpende herstructurering van het leger georganiseerd en tot welke resultaten heeft dit geleid? Dit kan een eigenaardige vraag schijnen, maar ik meen dat ze belangrijk is in het kader van wat te gebeuren staat. Er zijn immers veel betrokkenen en ik vraag me dan ook af of overleg werd gepleegd met hen en bijvoorbeeld ook met sociaal-economische milieus die ongetwijfeld nog een woordje zullen meespreken in deze herstructurering en het succes ervan mede zullen bepalen.

Derde vraag. Wie organiseert en beheerst de informatie en de communicatie over de herstructurering? Het gevaar bestaat dat onnodige verwarring wordt geschapen en dat men daardoor een groot deel van de goodwill verliest bij het legerkorps, de gezinnen van de militairen en andere betrokkenen en dat men er eveneens geloofwaardigheid, ook internationaal, bij inschiet. Ik wil niet beweren dat wat werd georganiseerd en gecommuniceerd, zo maar verkeerd zou zijn, maar het is belangrijk hieraan nog meer aandacht te besteden met het oog op wat wij vandaag en vooral morgen, hoe dan ook in moeilijke omstandigheden, zullen moeten realiseren.

Het tweede onderdeel van mijn interpellatie gaat over de voorbereiding of de aanloop tot de huidige herstructurering. Ik ga niet in, althans niet op het ogenblik, op concrete cijfers en de praktische organisatie, op vragen over een fregat meer of minder. Ik heb wel een vijftal andere vragen.

Welke maatregelen of beslissingen werden tijdens de vorige legislatuur genomen, enerzijds, in de lijn van de huidige herstructurering en, anderzijds, haaks op de geplande hervormingen, bijvoorbeeld inzake infrastructuur en locatie. Dit laatste is bijna onvermijdelijk met een dergelijk project. Zo is het denkbaar dat men is begonnen aan de uitvoering van de plannen-Charlier 1 en 2, dat daardoor middelen en mensen worden getransfereerd en dat zich sinds kort op een bepaalde basis een honderdtal mensen bevinden die straks, als het nieuwe plan wordt uitgevoerd zoals het er nu uitziet, noodgedwongen naar elders moeten verhuizen of gewoon vervroegd met pensioen moeten gaan. Hierbij gaat het ook om dure onderhoudsprogramma's voor de Leopard en de F16 en om Reforbel.

Mijnheer de minister, ik denk dat daarover openheid mag zijn. U betracht immers ook een politiek die niet aan de feiten voorbijgaat. Ik bedoel dit niet cynisch, maar ik weet dat u open staat voor de feiten en dat wij gediend zijn met de feiten en de opvolging ervan.

Op welke criteria steunt de huisvesting en de herhuisvesting van de krijgsmacht in België, in casu in Wallonië, Brussel en Vlaanderen?

Men kan uitgaan van een aantal algemene principes. Men kan a priori de decentralisatie zeer genegen zijn, in een bepaalde context, in cultuur, bijvoorbeeld de Amerikaanse. Men kan decentraliseren als het kan en centraliseren als het moet omdat men op basis van dezelfde criteria meer gelooft in decentralisatie dan in centralisatie.

Ik heb evenwel het gevoel dat men in defensie a priori kiest voor centralisatie omdat men gelooft in de voordelen van de grotere schaal die daarmee natuurlijk wordt bekomen, in de eenvoud en de beheersbaarheid. Dit voordeel is echter niet altijd aanwezig, waarbij ik onder meer denk aan de fusies van gemeenten. Ik weet wel dat er geen direct verband bestaat, behalve dan als het gaat over het effect van centraliseren en decentraliseren.

De gemeenten werden gecentraliseerd, gefusioneerd omdat men ervan overtuigd was dat dit zou bijdragen tot de effectiviteit van het bestuur en het nemen van betere beslissingen. Men ging ervan uit dat de fusie van de gemeenten zou leiden tot grotere efficiëntie, een efficiënter bestuur, tot meer democratie en tot meer voldoening van de betrokken ambtenaren. Bovendien hoopte men dat het goed zou zijn voor het imago van het bestuur en dat men gemakkelijker zou kunnen werken en goed personeel aantrekken. Na bijna drie legislaturen moet men dan ook durven te vragen of er effectiviteit, efficiëntie, meer democratie en grotere satisfactie van het personeel tot stand is gekomen.

Ik geef het voorbeeld van de fusie van gemeenten omdat wij in deze context niet kunnen experimenteren; wij kunnen alleen naar analogie redeneren.

Kiezen voor grote centralisatie houdt dus vele gevaren in. Misschien zijn bijvoorbeeld de locaties van de eenheden van technisch standpunt wel verantwoord. Ik betwist zeker niet dat de slagkracht van de technologie, ook de kern van de defensie van de toekomst zal zijn, maar er zijn ook andere criteria. Moeten de criteria dan ook niet worden herzien en uitgebreid? Bij een herziening van de criteria zullen de resultaten natuurlijk ook anders zijn en zal men tot een grotere graad van spreiding of van vestiging van decentralisatie komen.

Ik stel ten andere vast dat er internationaal geen normen bestaan om een standaard eenheid of locatie te definiëren. De generaals die op het hoogste niveau met de techniek ter zake bezig zijn, hebben mij dit gisteren nog gezegd. Ik maak verder abstractie van het feit of de normen er zijn of niet, ik maak bovendien ook abstractie van de internationale defensiecontext en de latente onveiligheid, want die zijn in West-Europa toch ongeveer op dezelfde manier gedefinieerd.

Mijnheer de minister, een voorbeeld, in de Nederlandse defensienota van 1991 staan precies dezelfde problemen als in uw beleidsnota van 1992.

Ik vraag dus naar de criteria en eventueel de herziening van de criteria die kunnen leiden tot een gedeeltelijke herziening van de vestiging van de geledingen van de krijgsmacht. Uit uw vorig bestaan kent u het belang van tewerkstelling en landsverdediging is een heel belangrijk tewerkstellingsorganisme. Het is bovendien een grote aankoper. Er is de defensie-industrie, maar er zijn ook de vele toeleveringen die op sociaal-economisch vlak in een bepaalde regio heel veel betekenen.

Mijnheer de minister, u hebt vroeger in de particuliere sector de tewerkstelling mede verzekerd, u kunt zich wellicht rekenschap geven van de betekenis van deze twee criteria. Ik meen dat bij de herziening van de criteria, met een grotere spreiding tot gevolg, ook een groot gewicht moet gegeven worden aan het gemakkelijker aanwerven en behouden van de geschikte medewerkers. Geschikte medewerkers die men een statuut vergelijkbaar met het huidige aanbiedt, zullen niet van West-Vlaanderen naar Oost-Vlaanderen of het noorden van Antwerpen trekken. Dit merken we overigens bij hedendaagse bedrijfsfusies ook. Werknemers gaan niet van een bedrijf dat gesloten wordt naar een ander bedrijf met een zekere toekomst en plaats voor hen, maar een 60- of 80-tal kilometer verder gelegen.

De heer Mouton, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Moeten wij dus in deze tijden niet meer gewicht geven aan de sociaal-economische aspecten, temeer omdat wij daarmee de effectiviteit van de krijgsmacht niet ondermijnen want nu kan men technologisch-elektronisch precies zowat alles aan, bijvoorbeeld aan 300 000 km per seconde? Men mag mij echter niet verdenken van regionalisme of provincialisme, want ik heb steeds ter zake ten gronde gesproken, en niet specifiek gepleit voor een of andere kazerne zoals die van Gavere-Semmerzake.

Wat zijn de bevoegdheid en de rol van de generale staf in de besluitvorming? Zijn de intermachten, de structuur, de bezetting en de invloed in evenwicht met de andere krijgsmachtgeledingen?

Er zijn hierbij kwalijke termen gebruikt in dit verband. Men heeft bijvoorbeeld gesproken over het defensiewaterhoofd. Ik ken de organisatie wel.

In het koninklijk besluit van 19 december 1989 echter is alleen de structuur vastgelegd. De vraag is dus, om het vatbaar uit te drukken: hoeveel vlees hangt er aan het bot? Als de minister bijvoorbeeld 8 pct. van het totaal van de manschappen zou toewijzen aan die structuur, kan men datzelfde percentage niet meer toewijzen aan een meer operationele of logistieke eenheid. Hetzelfde geldt voor de financiële middelen. Als de minister die middelen in relatief grote mate bestemt voor de staven, die heel belangrijk zijn, dan kan hij ze niet meer voor andere doeleinden gebruiken. Wij hebben het hierover al gehad tijdens de bespreking van de begroting 1993, en daarom moge ik vandaag volstaan met wat ik nu heb gezegd.

De volgende twee aspecten zijn ook al enkele keren besproken in de commissie. Ik heb echter nog geen voldoening gekregen, en misschien kan ik die ook vandaag niet krijgen, hoewel een antwoord ons zou kunnen geruststellen.

Wordt er nog speciale, en eventueel particuliere deskundigheid overwogen voor de professionele begeleiding van het historisch herstructureringsproject dat in wezen een project van organisatie-ontwikkeling is?

Ik spreek me niet uit over technische capaciteiten van Landsverdediging, maar er is zeker geen cultuur van management noch organisatie-ontwikkeling, zoals die bijvoorbeeld wel meer bestaat in Nederland.

In Nederland heeft men ten andere, waarschijnlijk om politieke en andere redenen, nu eenmaal gekozen voor het proces van evolutie. Wij hebben moeten kiezen voor het breukmodel.

Er zijn maar twee modellen voor verandering. Als men niet kan kiezen voor een proces op langere termijn, wat het meest geschikte is, moet men kiezen voor een breukmodel, waarna onder strakke tijdsdruk dan toch een niet te missen proces volgt. Men neemt in dat geval vaak een onvoorstelbaar ingrijpende beslissing met alle risico's van dien.

Om een en ander nog even toe te lichten. In Nederland verschijnen de jongste jaren heel wat interessante rapporten over herstructurering en verkleining. In bijvoorbeeld *De Nederlandse Krijgsmacht in een veranderende wereld* vind ik een heel andere en ruimere visie. Er wordt in verband met het defensiebeleid zelfs gesproken over ruimtelijke ordening, ecologie en andere belangrijke materies. In het rapport *Herstructurering en verkleining* is zelfs sprake van een dienstplicht nieuwe stijl. In België bestaat geringere cultuur van management en van organisatie-ontwikkeling, en die hebben wij in deze omstandigheden nu juist hard nodig. Dus er is externe deskundigheid geboden.

In welke begeleiding voorziet men voor het personeel? Wordt er een beroep gedaan op *outplacement* of «uitwerving», om het met een Nederlands, maar minder gekend woord, te zeggen? Worden er vervolmakings- en herscholingsmogelijkheden aangeboden om de mobiliteit naar andere overheidsdiensten of de functionele flexibiliteit te bevorderen? In een van uw recente nota's, namelijk het verslag van de generale staf van november 1992 over de herstructurering van de Belgische krijgsmacht, las ik op pagina 22 dat de vorming, die moet leiden tot grotere mobiliteit en flexibiliteit, nog moet beginnen. Ik heb daar enig begrip voor, doch het probleem wordt er alleen maar groter mee. Het is al goed dat de grote historische beslissing er is, waarmee ik u trouwens moeiteloos en oprecht kan feliciteren.

Hoeveel zullen en mogen deze begeleiding en vorming kosten? In België werden op allerlei beleidsdomeinen immers grote herstructureringsprojecten gelanceerd, maar nooit werd er een apart budget uitgetrokken om die herstructureringsopdrachten, die a priori niet mogen mislukken, professioneel te laten en te doen verlopen. Die herstructureringen kwamen er vaak onder bezuinigingsdruk naar dan nog is het een vergissing er geen extra budget voor uit te trekken. Indien u de komende jaren en jaarlijks nominaal 96 of 99 miljard besteedt aan een geherstructureerde organisatie, is het toch verantwoord hiervan bijvoorbeeld 1 miljard te besteden om er zeker van te zijn dat het overige geld effectief en efficiënt gebruikt wordt, mijnheer de minister. Ik heb het hier niet over de vraag of de generaals, de generale staf of de hoge officieren al dan niet bekwaam zijn. Dat is een andere of zelfs geen vraag. Maar het zijn militairen en ik heb het hier over management-begeleiding en de moderne procedés die hierbij kunnen van pas komen. Ik zeg dit niet alleen voor u, mijnheer de minister, maar ook voor de pers, die ik weliswaar niet zie, maar die wellicht meeluistert.

De tijd die ons nog rest is kostbaar. De inzet is belangrijk en de middelen die ermee gemoeid zijn, zijn zeer groot.

Een derde punt betreft de Koninklijke Militaire School. Hierover bestaat nog heel wat twijfel. Wat gaat er met dat gebouw gebeuren? Het is een monument in zijn genre. Mits enkele aanpassingen, heeft het veel mogelijkheden. Trouwens ook de plaats waar het zich bevindt, kan — of kon — als monumentaal worden beschouwd.

En dan kom ik tot mijn vierde punt. Wat zullen in België, binnen de bekende budgettaire voorzieningen, per inwoner de kosten voor defensie zijn? Kan u die kosten vergelijken met die van

onze NAVO- en WEU-partners? Ik voeg er een vrijblijvende vraag aan toe. Hoe worden die kosten gefinancierd? Ik kan mij voorstellen dat die in verschillende landen anders en uit diverse bronnen worden gefinancierd. Hiermee moeten wij toch bij de beoordeling rekening houden. Kosten zijn één zaak, de financiering ervan is een andere zaak. Misschien wordt een deel van de kosten in bepaalde landen vanuit het buitenland gefinancierd.

Er blijven nog een aantal vragen in verband met de «laatste» dienstplichtigen, ook al kunnen wij er maar korte tijd meer over spreken. En gelukkig wordt de dienstplicht afgeschaft want hij was sociaal, ineffectief en inefficiënt.

In verband met de geneeskundige verzorging bijvoorbeeld merk ik op dat er geen vrije dokterskeuze is en dat er op dat vlak inhumane toestanden bestaan. Die vraag komt elders aan de orde. Nu wil ik het hebben over de aanhoudende discriminatie inzake de keuring van dienstplichtigen. In de voorbije jaren, van 1986 tot 1990, werden relatief en vooral absoluut meer Franstalige dan Nederlandstalige recruten op lichamelijke gronden vrijgesteld van legerdienst. Ik begrijp niet goed waarom. Ik geef enkele cijfers. In 1986 waren er 2 501 Nederlandstaligen die werden voorgesteld voor vrijstelling op lichamelijke gronden en 2 357 Franstaligen. In 1989 waren dat 2 526 Nederlandstaligen en 3 083 Franstaligen. In 1990 waren het er respectievelijk 2 773 en 3 518. Wat is daar de verklaring voor?

Mijnheer de minister, dat probleem was de voorbije jaren al bekend, men heeft er vragen bij gesteld maar er geen sluitende verklaring voor kunnen geven. Er werd tijdens de voorbije legislatuur voorgesteld een commissie voor onderzoek in te stellen. Waarom is die vandaag nog niet actief? U kan natuurlijk antwoorden dat het niet meer de moeite loont omdat het probleem binnenkort vanzelf zal verdwijnen. Dat kan ons echter niet ontslaan van de verplichting de burger, en vooral de Vlaamse, een gefundeerd antwoord te geven.

Mijnheer de minister, ik dank u voor de antwoorden die u zult geven op mijn talrijke vragen die niet bedoeld waren als oppositietaal, maar wel om het debat over deze problematiek ten gronde onverwijd in het Parlement en niet daarbuiten te voeren.

M. le Président. — La parole est à M. Bougard.

M. Bougard. — Monsieur le Président, comme M. Van Hooland, je voudrais tout d'abord vous présenter, ainsi qu'à MM. les ministres, à mes collègues et au personnel ici présents, mes meilleurs vœux pour l'année 1993.

Je souhaiterais, à mon tour, revenir sur différents éléments liés à la restructuration des forces armées et reprendre les motivations qui ont certainement guidé vos projets en la matière, monsieur le ministre.

La première de ces motivations est, bien sûr, la modification profonde de la situation géopolitique. Nous n'insisterons jamais assez sur ce point. Vous avez vous-même déclaré que «la confrontation résultant de la guerre froide a fait place à un nouveau concept de sécurité faisant appel à la collaboration entre les anciens antagonistes». Tout le monde est d'accord pour reconnaître la profonde mutation du contexte international. Il faudrait d'ailleurs être aveugle ou irresponsable pour encore nier la chute du mur de Berlin.

L'évolution de la situation dans les Balkans est, il est vrai, inquiétante. La montée du nationalisme l'est également. Le poids que représentent les conservateurs à Moscou et dans d'autres États de la CEI est aussi préoccupant, mais on exagère l'importance de leur force. Ce regain de conservatisme est principalement lié à la situation économique et sociale catastrophique régnant dans ces pays.

Pour répondre à ces défis, c'est surtout à la diplomatie préventive, chère à votre collègue M. Claes, et à l'aide économique qu'il faut faire appel et non, a priori, à l'action militaire. Une exception est peut-être admissible en ce qui concerne la situation en ex-

Yougoslavie et la guerre en Bosnie, où l'on a laissé les choses aller beaucoup trop loin et où une action de *peace enforcing* doit être envisagée; elle doit toutefois se dérouler dans le cadre de l'ONU.

La comparaison de la situation actuelle en Europe à celle des années 1935-1936 ne correspond pas à la réalité. En effet, à cette époque, Hitler était au pouvoir en Allemagne; les épurations politiques y battaient leur plein. Le réarmement de l'Allemagne et les théories expansionnistes du dictateur menaçaient le reste de l'Europe. Or, on ne constate rien de tout cela à l'heure actuelle. Dès lors, restons sérieux: aucune menace importante ne pèse sur notre pays.

De nombreuses années seraient d'ailleurs nécessaires à l'ex-Union soviétique pour reconstituer son armée — un certain nombre d'experts américains partagent cet avis — et les responsables de cette partie du monde ont certainement d'autres chats à fouetter que de songer à nous envahir. Il ne faut pas non plus oublier que MM. Bush et Eltsine ont signé le traité Start II, qui prévoit une réduction drastique des armements stratégiques.

Nous vivons actuellement une époque où il est possible d'engranger de véritables dividendes de la paix allant bien au-delà, monsieur le ministre, de l'enveloppe budgétaire prévue dans votre plan de restructuration.

C'est pour ces raisons que les écologistes proposent une armée de 24 000 hommes. Je n'entrerai pas dans les détails de notre plan mais je tiens à le citer une nouvelle fois, car il me paraît important. Il s'agit donc de 24 000 volontaires motivés et bien formés, au sein d'une armée réorientée vers des missions de maintien de la paix dans le cadre de l'ONU. En dehors des forces mises en permanence à la disposition de l'ONU, une défense militaire minimale strictement défensive, couplée à une dissuasion civile — à organiser — est amplement suffisante.

Monsieur le ministre, j'aimerais connaître le coût approximatif des opérations de maintien de la paix, en ex-Yougoslavie et en Somalie, supporté directement par la Défense nationale.

J'aimerais revenir également sur un sujet qui a fait couler beaucoup d'encre parmi les médias: la position de la Belgique par rapport à l'OTAN.

J'ai été fort surpris de prendre connaissance de la lettre adressée par M. Woerner à notre Gouvernement. Il me semble, en effet, qu'il n'entre pas dans les prérogatives de l'OTAN de s'immiscer dans les débats d'un pays membre; la Belgique est un Etat souverain. Une évolution similaire est d'ailleurs constatée dans d'autres pays membres; la Belgique n'est en effet pas le seul pays engagé dans une restructuration de ses forces armées.

Il existe un certain contraste entre le silence d'Evere, en 1990, époque à laquelle Washington envisageait sérieusement une réduction de ses dépenses militaires, pouvant aller jusqu'à 50 p.c., à l'horizon de l'an 2000. Le problème de l'OTAN réside dans le fait qu'elle a perdu son statut de «réfèrent» unique en matière de sécurité en Europe; elle subit la concurrence de l'UEO, de la CSCE et de l'ONU. L'OTAN avait annoncé, à l'époque, sa reconversion en une alliance plus politique; or, elle reste fortement empreinte de militarisme.

Par ailleurs, les engagements internationaux souscrits par la Belgique, au sein de l'OTAN, sont ceux d'un Etat souverain, aux termes mêmes des textes OTAN qui prévoient une révision annuelle. Pendant la Guerre froide, cette révision n'a jamais eu lieu; elle s'est produite pour la première fois cette année!

Monsieur le ministre, la Belgique peut renégocier à la baisse ses engagements au sein de l'OTAN et, éventuellement, menacer de sortir du commandement militaire si les doctrines nucléaires de défense ne sont pas abandonnées.

Dans sa lettre, M. Woerner critique également la diminution «énorme», dit-il, du budget de la Défense nationale, et que constatons-nous? En 1970, en pleine Guerre froide, le budget de la Défense nationale était de 89 milliards. Il a été augmenté pour atteindre, en 1979, environ 130 milliards; le budget proposé actuellement est de 99 milliards et se situe ainsi à un niveau supérieur à celui de 1970.

En ce qui concerne le volet social de la restructuration, j'aimerais connaître les garanties que vous pouvez apporter en matière d'accompagnement social. Comme moi, vous avez rencontré le personnel et les syndicats militaires et vous avez pu constater qu'ils sont inquiets. Pouvez-vous nous rassurer à ce sujet?

Quant à la composante nucléaire maintenue à Kleine Brogel, quelle est la véritable utilité de ces armements dans le contexte actuel et pourquoi les conserver?

Pour ce qui est de la modernisation des F16, vos explications ne sont pas très claires. Je ne vois en effet aucune raison de moderniser ces avions, les pays de l'Ouest disposant d'un nombre suffisant d'avions de combat. C'est aussi l'avis de l'Institut international pour la paix, à Londres, qui ne voit aucun motif géostratégique pouvant justifier la modernisation de nos avions.

Je voudrais également dire un mot sur la nécessité du contrôle démocratique de l'armée, non pas qu'il existe dans mon chef un quelconque a priori ou soupçon à l'égard des membres des forces armées, mais l'armée étant, jusqu'à preuve du contraire, un service public, il est tout à fait normal et démocratique qu'un contrôle s'exerce sur elle. Actuellement, ce contrôle n'est pas suffisant et il conviendrait peut-être de remplacer celui qu'exerçait la conscription par des prérogatives beaucoup plus poussées, semblables à celles de la Commission de contrôle des polices, qui seraient données aux commissions de la Défense nationale.

Je tiens aussi à rappeler, monsieur le ministre, que pour Ecolo, votre plan de restructuration de l'armée va dans le bon sens, mais pas assez loin; par ailleurs, il y subsiste beaucoup d'éléments flous, voire contradictoires. Je tiens aussi à rappeler que les plus grands dangers qui menacent actuellement la planète ne sont pas d'ordre militaire. Même si nous sommes écœurés par les atrocités commises dans certains pays, par exemple en ex-Yougoslavie, la réponse militaire à ces menaces n'est pas a priori adéquate. Le fossé économique qui ne cesse de se creuser entre le Nord et le Sud ainsi qu'entre l'Ouest et l'Est, la montée de l'intolérance et de la xénophobie appellent d'autres réponses que celles d'ordre militaire. La défense de nos valeurs démocratiques à l'extérieur mais aussi à l'intérieur de notre pays ne passe pas prioritairement par une action militaire, et il est grand temps de s'en souvenir pour ne pas répéter les erreurs du passé.

Vous connaissez aussi, monsieur le ministre, nos craintes quant à la participation belge à un bras armé de la Communauté européenne. Pour nous, écologistes, cette nouvelle force militaire est l'embryon de la constitution d'un bloc européen dont les objectifs militaires risquent de se confondre avec des objectifs de domination économique.

Autre et dernière préoccupation: la revente éventuelle de domaines qui présentent des intérêts écologiques, par exemple les dunes. Quelles garanties pouvez-vous nous donner que ces domaines seront préservés et ne seront pas vendus à des promoteurs immobiliers? (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Wambeke.

De heer Van Wambeke. — Mijnheer de Voorzitter, wanneer ik de titel van de interpellatie lees: «De herstructurering van de Belgische strijdkrachten», dan heb ik het gevoel dat wij de discussie op zijn Belgisch voeren. Wij beperken al te vaak de discussie — en dat deed de interpellant ook — tot de gevolgen van de aanpassingen die voor deze herstructurering nodig zullen zijn en in tegenstelling tot collega Bougard, gaan wij voorbij aan de vraag waarom wij vandaag tot deze gedurfde hervorming kunnen overgaan. We moeten ons bovendien afvragen of België wel het enige land is dat tot hervormingen overgaat. Mijnheer Van Hooland, u weet ook dat alle ons omringende landen met hervormingen bezig zijn; al zijn die hervormingen misschien dan niet zo ingrijpend als de Belgische.

De heer Van Hooland. — Collega, u mag me niet verkeerd begrijpen. Bij de keuze van een titel voor een interpellatie van een half uur heb ik me bewust beperkt tot het centrale gegeven: de herstructurering en moet ik dus voorbij gaan aan de vraag van het waarom van deze gedurfde hervorming. Het zou typisch Belgisch zijn om te trachten in een half uur tijd de hele problematiek uit te diepen. Ik zie niet in wat er verkeerd aan is zich te beperken tot de opdracht waarvoor wij hebben gekozen.

De heer Van Wambeke. — Mijnheer Van Hooland, dat is natuurlijk uw opvatting over deze zaak. Toch denk ik dat het goed is de hervorming in een meer algemeen kader te situeren al zal ik hierover zelf niet uitweiden zoals collega Bougard dat heeft gedaan.

Collega Bougard, hoewel wij uit de Kerstperiode komen, mogen wij toch geen al te grote naïviteit aan de dag leggen en denken dat alles vrede is rondom ons. De ontwapeningsakkoorden van het Start II-Verdrag die op 3 januari in Moskou werden afgesloten nemen daarom niet elke dreiging uit de wereld weg. Het Start I-Verdrag is nog steeds niet geratificeerd en als alles loopt zoals voorzien, zal Start II pas over tien jaar de eerste vruchten afwerpen.

Ook over het begrip vredesdividend verschillen wij allicht van mening. Ik denk dat wij in België dit eventuele vredesdividend voor eigen behoeften zullen moeten aanwenden. Op internationaal vlak werktinkt echter meer en meer de roep om de middelen vrijgekomen door de ontwapening te gebruiken om de landen van Oost- en Centraal-Europa en van de vroegere Sovjet-Unie, ter hulp te komen als enige manier om de vrede op lange termijn te handhaven.

Ik zou even willen ingaan op dat mooie woord van de heer Van Hooland: « Het management in het leger. » Gaat het hier niet om een academische discussie?

De heer Van Hooland. — Dit is toch onvoorstelbaar.

De heer Van Wambeke. — Mijnheer Van Hooland, u hebt gelijk wanneer u zegt dat het een hervorming is op zeer korte termijn. Daarom is die operatie nog niet gedoemd tot mislukken. U mag het leger niet vergelijken met eender welke grote privé-onderneming.

De heer Van Hooland. — Mijnheer Van Wambeke, ik heb die vergelijking niet gemaakt, ik heb gezegd dat het een grote organisatie is met een omzet van 99 miljard en met 40 000 mensen in dienst.

De heer Van Wambeke. — Mijnheer Van Hooland, ik heb het niet over het budget, maar over de contingenten van vele duizenden manschappen die grondig gereduceerd worden met de afschaffing van de dienstplicht. Een leger kan echter beter improviseren dan gelijk wie. In een gewapend conflict vertegenwoordigt het improvisatietalent één van de meest doeltreffende wapens. Dit talent kan ook bij deze hervorming tot zijn recht komen. U overdrijft wanneer u zegt dat we onvoorbereid te werk zijn gegaan. Het plan-Charlier 1 was een voorbereidende stap voor het plan-Delcroix, en het plan-Charlier 2 kan er best mee samenvallen. De terugtrekking van onze troepen was voorzien. De discussie over het aantal manschappen dat in Duitsland gestationeerd moet blijven, 2 000 of 4 000 man, blijft open maar de nieuwe vestigingsplaats in België voor degenen die overkomen kan toch het probleem niet zijn. Terecht merkt u op dat wij er in België een drama van maken als we tien kilometer verder moeten gaan werken.

De heer Van Hooland. — Ik sprak niet van tien, maar van zestig kilometer.

De heer Van Wambeke. — Mijnheer Van Hooland, ons land is hoop en al tweehonderd kilometer breed. Dat kan toch het struikelblok voor de herstructurering niet vormen.

Ik verheug me over dat wij in het Parlement een debat hebben kunnen voeren over de hervorming. Wij moeten de minister danken dat hij geregeld zelf aan de commissiewerkzaamheden heeft deelgenomen en ons in de mogelijkheid heeft gesteld een zeer open en vrije discussie te voeren met alle hooggeplaatste verantwoordelijken van het leger. Zonder het altijd eens te zijn, wens ik toch dat wij op deze weg blijven verder gaan.

De minister is er zich wellicht van bewust dat er een grote onzekerheid bestaat bij de beroepsmilitairen die eventueel zullen moeten afvloeien. Wanneer het kader van de beroepsmilitairen met 7 à 8 000 eenheden wordt verminderd, kan dat natuurlijk niet alleen door het vertrek van de personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt.

Ik verwacht van de minister dat hij een goede afvloeiingsregeling tot stand brengt. Een groot aantal gemeenten waarin onze partij verantwoordelijkheid draagt gaan akkoord om deze militairen als veiligheidsagenten in te schakelen. Dit is natuurlijk een

nieuw gegeven dat nog moet worden uitgewerkt, maar wij rekenen er alleszins op dat de minister oog zal hebben voor de sociale opvang.

Zoals de heer Van Hooland zijn wij allemaal zeer bekommerd om de gezondheid van onze Waalse landgenoten die blijkbaar minder gezond zijn dan de Vlamingen. Hoe komt het dat er verhoudingsgewijze zoveel meer Waalse jongeren worden afgekeurd dan Vlaamse? Geen enkele minister heeft ons op die vraag ooit een afdoend antwoord gegeven en ik veronderstel dat de huidige minister daartoe evenmin in staat is, maar hij heeft natuurlijk het grote voordeel dat er over enkele maanden geen kandidaat-dienstplichtigen meer zullen zijn om goed- of afgekeurd te worden.

Deze herstructurering zien wij alleszins als een belangrijk gegeven dat in een internationale context moet worden gesitueerd. De operaties van onze troepen in Joegoslavië en Somalië krijgen een buitengewoon goede pers en al wie het kerstbezoek van de minister en van de chef van de generale staf aan onze manschappen in ex-Joegoslavië mocht meemaken, was daarover zeer opgetogen. Dat is inderdaad de goede weg om dat positief klimaat in het leger in stand te houden. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Delcroix.

De heer Delcroix, minister van Landsverdediging. — Mijnheer de Voorzitter, zoals de vorige sprekers wil ik van deze gelegenheid gebruik maken om aan alle senatoren en hun dierbaren al het beste en vooral een goede gezondheid te wensen.

Ik dank de interpellant en de verschillende sprekers voor hun belangrijke vragen. Hoewel we hier en daar nog van mening verschillen zijn wij voor verscheidene aspecten toch dezelfde overtuiging toegedaan. Ik verheug mij ook over de recente toenadering van Agalev en Ecolo, die in deze problematiek vroeger altijd een beetje apart stonden.

De heer Van Hooland heeft aangedrongen op een tijdig en publiek parlementair debat. Dat zal er inderdaad komen. Ik wil echter benadrukken dat wij in de voorbije zes à zeven maanden reeds in de commissies veel inspanningen hebben gedaan om dat debat op een intensieve en constructieve wijze te voeren. Wij zullen dat tijdens de volgende maanden blijven doen, wanneer wij de beslissingen ter zake van de Regering moeten implementeren.

Over onze verplichtingen in internationaal verband hebben we het reeds uitvoerig gehad in de commissie. Voor het eerst werd daar zeer concreet uitgelegd welke precies onze NAVO-verplichtingen zijn. Terwijl daarover in het verleden nogal geheimzinnig werd gedaan, hebben wij, weliswaar in een besloten commissievergadering, aan alle geïnteresseerde senatoren de nodige klaarheid willen bieden.

Dat was ook een drietal weken geleden, naar aanleiding van de discussie over de NAVO-bijeenkomst van december, nog het geval. Ik kan die gegevens nog eens in detail aan de heer Van Hooland persoonlijk bezorgen, hoewel ik denk dat de grootste onduidelijkheid is weggewerkt, ook over de manier waarop de verplichtingen worden geformuleerd. Ik spreek liever over engagementen, want wij zijn, zoals de heer Bougard zei, een soevereine Staat en kunnen ons dus theoretisch helemaal aan die verplichtingen onttrekken, maar dat is zeker niet onze bedoeling.

De heer Van Hooland. — Mijnheer de minister, ik heb begrip voor het praktisch probleem. Ik zou echter toch graag hebben dat u, hier en nu, probeert die verplichtingen te formuleren, zodat zij in het verslag, dat iedereen kan lezen, verschijnen. U hebt nu al een tipje van de sluier opgelicht, maar als dat niet verder gebeurt, blijft de rest nu onbegrijpelijk en vindt onze discussie geen vast punt. Dat is trouwens een van de steeds terugkerende problemen in de gevoerde beleidsdiscussies en in de planning.

De heer Delcroix, minister van Landsverdediging. — In verband met de procedure moeten de landen, met betrekking tot de *force goals*, jaarlijks antwoorden op een vragenlijst, de *Defense planning questionnaire* of de DPQ. Tijdens de *Defense planning review* of DPR maken de NAVO-instanties een evaluatie op. Dat is in de loop van de voorbije weken gebeurd.

Wat was het probleem in 1992? In mei 1992 hebben de ministers van Landsverdediging de *force goals* goedgekeurd. Die waren voor ons land toen gebaseerd op het plan-Charlier II. Enkele maanden nadien heeft de Belgische Regering over een aantal nieuwe oriënteringen beslist. De antwoorden op de DPQ die enkele maanden voorheen aan de NAVO werden medegedeeld op basis van de eerste resultaten van de studies van de generale staf weken bijgevolg af van de *force goals* voor de komende vijf jaar. Tijdens de *Defense planning review* hebben de NAVO-autoriteiten aanbevelingen geformuleerd, die in december 1992, in NAVO-verband, werden goedgekeurd door de ministers van Landsverdediging. Deze aanbevelingen moeten de negatieve invloed van ons verminderd aandeel in de NAVO-structuren maximaal beperken. Zoals wij vanaf het begin hebben aangekondigd, zullen wij proberen daar zoveel mogelijk rekening mee te houden, altijd in het kader van onze budgettaire en andere doelstellingen.

Wat specifieke engagementen betreft bedraagt voor de landmacht de *immediate reaction force* een para-bataljon, de *rapid reaction force* een para-brigade, een recce-bataljon en een heli-copter-bataljon. Voor de *main defense forces* is de reserve aan een aanzienlijke wijziging toe. Dit is de belangrijkste wijziging ten opzichte van vroeger. Thans beschikken wij over een reserve van 180 tot 190 000 eenheden, haast een van de sterkste van de West-europese Unie. Onze plannen voorzien hier in een kwantitatief drastische reductie. Voor de luchtmacht bedraagt de *immediate reaction force* 12 F16-gevechtsvliegtuigen, de *rapid reaction force* 24 F16-gevechtsvliegtuigen en de *main defense forces* 36 F16-gevechtsvliegtuigen.

De zeemacht beschikt voor *immediate reaction force* over een mijnenjager, voor de *rapid reaction force* zijn er twee fregatten, twee mijnenjagers en twee mijnenvegers, voor de *main defense force* zijn er twee mijnenjagers, een mijnenjager in categorie C — dus met een geringere paraatheid — en een mijnenveger.

Dit zijn de hoofdkenmerken van ons engagement in NAVO-verband voor de eerstvolgende jaren. Op dat vlak is er dus geen cruciale wijziging in de kwaliteit van onze bijdrage.

Een tweede vraag van de heer Van Hooland betreft het overleg over het Belgisch defensiebeleid en de resultaten hiervan. Na ons aantreden in de Regering begin maart 1992, hebben wij een tweetal maanden besteed aan de studie en aan de briefings van de generale staf. Vervolgens hebben wij de herstructurering aangepakt, waarbij uiteraard uitgebreid overleg werd gepleegd met de generale staf en met de verschillende stafchefs. Dit alles resulteerde in een beleidsbrief die wij op 3 juli 1992 aan de Regering hebben voorgelegd. De belangrijkste conclusies van onze beleidsbrief werden door de Ministerraad goedgekeurd, met name de afschaffing van de militaire dienstplicht, de bevestiging van het budget voor landsverdediging op 99 miljard tot einde 1997 en het optimaal nakomen van onze internationale verplichtingen.

Wij hebben ons ertoe verbonden overleg te plegen op drie niveaus. In de eerste plaats hebben wij overlegd met het Parlement. Zelden werd in de commissie voor de Defensie van Kamer en Senaat zo intensief en constructief overleg gepleegd, werden hearings gehouden en kwam zoveel creativiteit aan bod als de voorbije zes maanden. Wanneer wij in de loop van de volgende weken onze conclusies zullen formuleren, zal blijken dat wij rekening hebben gehouden met de besprekingen die in de parlementaire commissies werden gevoerd.

Een tweede niveau van overleg is dat van de NAVO. Wat men ook moge beweren, sedert augustus 1992 hebben wij vrijwel permanent overleg gepleegd met de NAVO. In de loop van december heeft de NAVO een aantal aanbevelingen geformuleerd. Wij zullen hiermee rekening houden in onze voorstellen — misschien tot spijt van wie het benijdt — en een aantal wijzigingen aanbrengen aan de studie van de generale staf. Ik ben immers een fervent NAVO-aanhanger, mijnheer Van Hooland, en deel ter zake geenszins de mening van de heer Bougard. Wij nemen de aanbevelingen van de NAVO au sérieux, wat in de loop van de volgende weken duidelijk zal blijken.

In de derde plaats werd ook overleg gepleegd met de generale staf. Dit is eveneens bijzonder constructief verlopen, hoewel daarover soms andere berichten werden verspreid.

Zoals u kunt vaststellen, hebben wij ons gehouden aan onze belofte om op de genoemde drie niveaus uitvoerig overleg te plegen. Ik onderstreep nogmaals dat u aan de resultaten zal merken dat wij rekening hebben gehouden met de diverse aanbevelingen. Op basis van de uitgebreide studie waartoe het uitvoerig overleg heeft geleid, werden aan de Ministerraad concrete voorstellen gedaan.

Op de vraag van de heer Van Hooland over de informatie en de communicatie in het leger kan ik vrij kort antwoorden. Over de externe informatie hebben allereerst de minister en zijn directe medewerkers zeggenschap. Voor de interne communicatie zorgt de generale staf via het informatiebulletin. Ook de verschillende geledingen van de verschillende staven hebben hun eigen communicatiekanalen. Het is niet nodig hierop gedetailleerd in te gaan. Ik geef u enkel de globale afspraken die daarover met de generale staf werden gemaakt.

Wat de correlatie tussen de beslissingen die werden genomen onder de vorige legislatuur en de huidige plannen betreft, moet ik antwoorden dat er uiteraard zeer veel is veranderd vooral wegens de sterk gewijzigde internationale context. Wanneer men de situatie van vandaag vergelijkt met deze van vier jaar geleden — de periode van een normale legislatuur — dan moet iedereen toegeven dat deze drastisch is gewijzigd. Onze herstructurering is precies een antwoord op deze wijzigingen. In het verleden heeft men al te vaak de politieke verantwoordelijken verweten dat zij te traag op bepaalde evoluties reageerden. Ik denk hierbij aan leefmilieu en migranten. Ons kan men nu niet verwijten dat wij niet dadelijk op de nieuwe internationale situatie reageren. Op de drastisch gewijzigde omstandigheden reageren wij ook op een drastische manier. Dat is de logica zelf. Ook de vorige Regering heeft echter reeds belangrijke aanzetten gegeven tot een herstructurering met de plannen-Charlier I en II, zodat ik toch niet van een totale breuk wil spreken. Een aantal zaken werden door de vorige Regering reeds op het getouw gezet en worden nu door ons voortgezet, weliswaar op een snellere en soms ook anders georiënteerde wijze.

Mijnheer Van Hooland, u vroeg ook naar de criteria voor de huisvesting en de herhuisvesting. Het eerste en belangrijkste criterium is functionaliteit en operationaliteit. Het moet duidelijk zijn dat alle andere zaken daaraan ondergeschikt zijn. Wij moeten ons leger functioneel en operationeel organiseren. Natuurlijk spelen daarbij ook andere aspecten een rol. Ik denk daarbij aan sociale elementen en gezinsaspecten waarmee ook rekening wordt gehouden.

Mijnheer Van Hooland, één van uw bezorgdheden betrof de decentralisatie. Door de vroegere internationale toestand is de militaire infrastructuur van ons land vooral naar het oosten georiënteerd, omdat daar de vijand was gesitueerd. Dat is nu natuurlijk veranderd en wij zullen dan uiteraard ook een aantal wijzigingen aanbrengen aan de voorstellen die tot dusver werden geformuleerd, omdat er onder meer in Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Henegouwen een probleem met de militaire infrastructuur rijst. Aan infrastructuur en huisvesting zijn dus ook regionale aspecten verbonden, maar daarmee bedoel ik niet communautaire aspecten. In de loop van de volgende weken zullen wij dan ook voorstellen uitwerken om de moeilijke situatie vooral van de provincies Oost-Vlaanderen en Henegouwen, maar ook van een gedeelte van West-Vlaanderen te corrigeren, omdat de rekrutering in de toekomst meer regionaal zal moeten gebeuren. De tijd is voorbij dat men kon rekruteren met één slogan: «Het leger werft aan.» Dat kunt u alleen maar doen indien u een ijzersterk imago hebt. Procter and Gamble kan bijvoorbeeld aanwerven met de slogan: «Procter and Gamble werft aan.» Het is voor marketing-specialisten minder belangrijk of zij in de pampersafdeling dan wel in een andere afdeling terecht komen, omdat de firma Procter and Gamble een ijzersterk imago heeft.

Dat imago heeft het leger tot dusver nog niet. Het is evenwel mijn bedoeling een dergelijk imago te creëren in de loop van de volgende jaren. De rekrutering zal steeds meer regionaal moeten gebeuren. Vandaar is het ook belangrijk dat er een regionale dimensie komt in onze infrastructuur. Op een ogenblik dat wij infrastructuur trachten te vervreemden omdat wij er te veel hebben, kunnen wij niet doen alsof wij niets hebben en moeten wij vertrekken vanuit de bestaande situatie.

De bevoegdheid en de rol van de generale staf is uitermate essentieel in de besluitvorming. In tegenstelling tot een aantal berichten is de samenwerking met de generale staf in het geheel zeer constructief en intensief. Het zal trouwens duidelijk blijken uit de voorstellen aan de Regering dat wij ons in grote mate hebben gebaseerd op de studie van de generale staf. Die studie heeft immers in grote mate rekening gehouden met onze beleidsbrief. Er is geen tegenstelling, daarom beschouwen we de studie van de generale staf als heel belangrijk voor de besluitvorming.

De ultieme beslissing is natuurlijk een politieke beslissing in de goede betekenis van het woord. De beslissing zal in de Ministerraad worden genomen na de inbreng van de parlementsfractionen en vooral van de parlementaire commissies voor de Defensie en de NAVO.

Mijnheer Van Hooland, u hebt ook een vraag gesteld over de externe deskundigheid. Ik sta daarvoor open en ik heb een voorstel geformuleerd aan de Regering om op dat vlak voor wat vernieuwing te zorgen. Wij moeten externe deskundigheid kunnen aanwenden, zodat wij eens over het muurtje kunnen kijken. Er is zoals u zegt vaak een organisatieprobleem. De organisatie en het personeel moeten in belangrijke mate worden gerationaliseerd. Wij zullen ook een voorstel in die richting doen aan de Ministerraad, die daarover zal beslissen.

Ik wil echter niet vervallen in sommige zogenaamde «Hollandse methodes». Er werd gesproken over een Hollandse werkwijze en Belgische situaties, precies alsof de Hollandse werkwijze goed en de Belgische werkwijze slecht is.

De heer Van Hooland. — Het is iets anders.

De heer Delcroix, minister van Landsverdediging. — Er worden in Nederland heel veel rapporten geschreven waaraan vele deskundigen hard werken. Veel van die rapporten komen evenwel in mooie boekenrekken terecht. Ik denk hierbij aan het rapport-Meyers over de legerdienst. Deze commissie heeft gedurende anderhalf jaar gewerkt met professionele mensen, met hoogleraren, militairen, deskundigen en ambtenaren. Dit resulteerde in een heel uitvoerig en interessant rapport dat van de politieke tafel werd geveegd. Rapporteringen kunnen nuttig zijn indien zij met mate gebeuren, maar er zijn ook excessen waaraan ik mij niet wil bezondigen. In Nederland wordt ook vaak verwezen naar de uitermate efficiënte Belgische aanpak. Wij moeten dit ook kunnen erkennen.

De heer Van Hooland. — Waarvan akte.

De heer Delcroix, minister van Landsverdediging. — De begeleiding zal één van de cruciale elementen zijn in de loop van de komende maanden en jaren. Ik zal mij daarmee heel intensief en persoonlijk bezighouden. Dan kan de gewezen personeelsdirecteur in mij weer bovenkomen. Wij deden al algemene voorstellen. Ik zal met de Gewesten, de gemeenten en ook met een aantal andere organisaties, zoals de NGO's, contact opnemen om na te gaan hoe militairen nog nuttige prestaties kunnen leveren voor de maatschappij. Ik ben geen voorstander van te vroege pensionering, vooral niet voor degenen die normaal reeds vrij vroeg met pensioen moeten gaan. Mensen zijn geen wegwerpproducten die men op 48 of 49-jarige leeftijd aan de kant moet zetten.

Mijnheer Van Hooland, ik heb vragen gesteld bij vroegere projecten in verband met de Koninklijke Militaire School. Ik hoop vóór einde februari 1993 te kunnen beslissen of de restauratie in situ moet gebeuren dan wel of elders een andere oplossing kan worden gevonden. Het huidige project, dat als winnaar uit de wedstrijd is gekomen, is een juweeltje, maar er is een prijskaartje aan verbonden dat onze mogelijkheden overschrijdt. Wij moeten dus of naar andere middelen uitkijken om het project geheel of gedeeltelijk tot stand te brengen of een alternatief uitwerken.

Ik wil het principe van een autonome militaire school alleszins behouden. Zij kan wel werken in sterke samenwerking met universiteiten en gespecialiseerde instellingen, maar ik ben er geen voorstander van om militairen naar diverse scholen te sturen en ze nadien een bij-opleiding te geven.

De vergelijking van de kosten met andere landen is niet eenvoudig. In Nederland is aan het departement van Landsverdediging bijvoorbeeld ook de marechaussee toegevoegd. In vele andere landen zijn ook de pensioenen in de begroting van Landsverdediging ingeschreven. Cijfers vergelijken is dus heel moeilijk. Toch blijkt dat ons land vrij weinig aan landsverdediging besteedt in verhouding tot andere landen, ongeveer 10 000 frank per inwoner. In Nederland wordt hieraan ruim 14 000 frank besteed, in Frankrijk 18 000 frank en in Duitsland 13 000 frank per inwoner. Ik herhaal echter dat men voorzichtig moet zijn met cijfers en dat men geen appels met citroenen mag vergelijken.

De heer Van Hooland. — Vandaar mijn vraag naar de financiering.

De heer Delcroix, minister van Landsverdediging. — Mijnheer Van Hooland, uw laatste vraag is een vaak weerkerende vraag en betreft het keuren van de dienstplichtigen van de verschillende taalrollen. Statistisch gezien worden meer Franstaligen afgekeurd dan Nederlandstaligen. Men mag het zonlicht niet loochenen: het is juist dat in het CRS meer Franstaligen worden afgekeurd dan Nederlandstaligen, maar er worden meer Nederlandstaligen afgekeurd vóór de procedure in het CRS. Ik kan de cijfers vandaag niet geven, maar ik zal proberen ze uit te pluizen tijdens de volgende weken.

Waarom is dat te wijten? Het kan dat er in een aantal gemeenten meer informatie wordt gegeven over een aantal mogelijkheden. Mijn voorganger, de heer Coëme, was van plan een commissie op te richten om dit te onderzoeken. De val van de Regering heeft daar anders over beslist. Ik vind echter dat het geen zin heeft om voor één jaar nog zo'n commissie op te richten. Wij zullen er wel op toezien dat de keuringen correct en billijk verlopen.

Mijnheer Bougard, waar in vroegere jaren de visies van de groenen en die van de meerderheid vaak diametraal tegenover elkaar stonden, kunnen wij nu toch een eind weg met elkaar gaan. Dit is een heuglijke evolutie. Zo ben ik het met u eens dat de ultieme dreiging voor ons land en voor West-Europa in het algemeen meer dan gedecimeerd is. Men kan natuurlijk wijzen op de onrust in de GOS-Staten en in de Balkan, maar de invloed daarvan op onze directe veiligheid is relatief beperkt. Een ander probleem is natuurlijk de situatie van Griekenland en Turkije, die aan die gebieden grenzen en lid zijn van de NAVO. In die zin zijn wij er wel enigszins bij betrokken. De dreiging van burgeroorlogen mag echter niet worden ingeroepen om een uitgebreid leger in stand te houden. Ook een vergelijking met de jaren 30 gaat niet op. Wat dat betreft, ben ik het dus met u eens.

U spreekt vaak over het vredesdividend. Dit dividend is er. De afschaffing van de dienstplicht is een eerste en zeer belangrijke vorm van vredesdividend voor tienduizenden jongeren en hun families. Het is een vredesdividend in natura. Door de aanzienlijke beperking van het defensiebudget hebben wij een tweede vredesdividend. In de ontwerp-begroting voor 1992 was er 102,5 miljard opgenomen voor defensie. Bij de vorming van de Regering is dat teruggebracht tot 98,5 miljard. Voor 1993 is er voor defensie 97 miljard voorzien. Nochtans was er in 1992 een inflatie van 3 pct. en werden de lonen en wedden, die toch goed zijn voor zo'n 57 pct. van het budget, aangepast. Bovendien traden de Belgische militairen in 1992 zeer actief en zeer performant op in het buitenland. Dit kostte allemaal geld, maar gaf geen aanleiding tot een ontsparing van het budget. Indien we die manier van werken vijf jaar kunnen volhouden, zal dat toch een sensationele besparing tot gevolg hebben.

In de commissie heb ik reeds gezegd, onder meer vroeger als antwoord op een vraag van de heer Van Dienderen, dat wij een jaarboek van defensie voorbereiden waarin wij specifiek de bedragen in verband met *peacekeeping*, zoals in het vroegere Joegoslavië, en humanitaire operaties, zoals in Somalië, zullen opnemen. Het gaat hier om meer dan 1 miljard frank, en dan heb ik het nog niet over allerhande bijkomende indirecte kosten die dergelijke operaties met zich brengen. In dat jaarboek zullen wij ook gewag maken van al de diensten die het leger aan de natie verleent, want te veel burgers weten nog niet wat het leger direct of indirect allemaal doet.

Mijnheer Bougard, onze standpunten over de NAVO zitten niet op dezelfde golflengte. Uw opmerking dat de NAVO geen unicum meer is en dat zij een concurrent is van de Westeuropese Unie en de UNO wil ik relativeren. De NAVO is en blijft nog altijd een unicum. Het is de meest performante militaire organisatie die er bestaat. Met al mijn sympathie voor de Westeuropese Unie, die wij graag zouden ontwikkelen tot de Europese pijler van de NAVO, moet ik toegeven dat de WEU op louter militair vlak nog niet veel voorstelt. Dat geldt trouwens ook voor het militair aspect van de UNO. Dat kunnen wij merken aan de gebrekkige organisatie van de operaties in Joegoslavië en Somalië. Het zou goed zijn indien er wat militaire know how in UNO-verband tot stand zou komen opdat de operaties efficiënter kunnen verlopen. De NAVO moet zich reorganiseren en moet zich aanpassen aan de realiteit, waartoe wij de aanzet hebben gegeven, maar dat wil niet zeggen dat de NAVO moet verdwijnen.

Mijnheer Van Hooland, de sociale aspecten van het leger vormen een zeer intensieve aangelegenheid waaraan ik in de loop van de volgende maanden veel aandacht wil schenken. Ik kan één garantie geven, namelijk dat er geen afdankingen zullen gebeuren. Dat heb ik vanaf het begin beweerd en die belofte wil ik houden. Concreete maatregelen zullen in de loop van de volgende weken worden genomen.

Mijnheer Bougard, wij verschillen van mening in verband met de nucleaire componenten in Kleine Brogel, maar België moet zijn internationale solidariteit getrouw blijven.

U hebt het soms wat moeilijk met wat u de democratische controle op het leger noemt. Uiteraard moet die gebeuren door het Parlement. De tijd is voorbij dat men het leger een ondemocratische organisatie vindt waar sommige verantwoordelijken minder respect zouden hebben voor de democratische normen. Die opvatting stoort mij. Mijn dagelijkse contacten met de militairen wijzen op het tegenovergestelde. Slechts weinig landgenoten hebben zulke verheven opvattingen over democratie en over onderwerping aan de democratische controle dan vele militairen. Ik verschil zeker met u van mening waar u zegt dat tot dusver de dienstplicht de democratische controle mogelijk maakte. Ik heb verschillende redenen om daaraan te twijfelen.

Ik noteer uw aanmoediging voor de goede richting die wij zijn ingeslagen. We zijn uiteraard nog niet ver genoeg gevorderd, maar volmaaktheid is niet van deze wereld. Ik ben het met u eens dat er ook andere risico's zijn dan militaire, ecologische en andere. Ik kan daar echter niet op ingaan.

Inzake de verkoop van militaire domeinen kan ik u geruststellen. Ik zal mij niet laten verleiden tot wilde speculatie. Wel is het juist dat de vervreemding van domeinen geld in het laatje kan brengen. Daarom verkies ik dat de opbrengst van die vervreemding ten goede komt aan het departement van Defensie en dat niet de gemeenten, de regio's of de privé-sector die winst zouden opstrijken.

Mijnheer Van Wambeke, ik ben het met u eens dat de hervorming van het leger in essentie geïnspireerd is door de veranderingen in de internationale toestand. Er blijven natuurlijk nog internationale dreigingen, wij hoeven die niet op te kloppen, maar mogen ze evenmin onderschatten. Met het departement Landsverdediging kunnen wij ook bijdragen tot de samenwerking met Oost-Europa, het vredesdividend waarvan u sprak. Precies omdat het leger in die landen nog een grote invloed heeft, kunnen wij via uitwisselingsprogramma's en samenwerkingsakkoorden invloed uitoefenen op de mentaliteit in de militaire structuren en er de democratische gedachte bevorderen.

Op het dispuut over de definitie van management ga ik niet in. Management is geen academisch begrip, het is de harde realiteit van iedere dag, waarover kan getheoretiseerd worden. Ik ben er voorstander van om dat in praktijk te brengen.

Terecht werd onderstreept dat een belangrijke discussie in het Parlement heeft plaatsgevonden. Wanneer de Regering over enkele weken de definitieve voorstellen zal bekijken, kan het Parlement gerust zeggen dat het de besluitvorming diepgaand heeft beïnvloed. De afgelopen zes à negen maanden heb ik erg goed geluisterd naar de discussies, hier en in de commissie, en naar wat zowel meerderheid als oppositie hadden te zeggen. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de interpellant.

De heer Van Hooland. — Mijnheer de minister, als neofiet in de commissie voel ik mij zeer vereerd omdat ik zoveel vragen heb kunnen stellen en dat u daarop zo omstandig hebt geantwoord.

U hebt gezegd: « Voor u staat een NAVO-aanhanger. » Ik kan u verzekeren: « Voor u zit eveneens een NAVO-aanhanger. »

Over de gezondheidstoestand van de Waalse en de Vlaamse recruten hoeven wij inderdaad niet verder uit te weiden, maar het blijft een merkwaardig verschijnsel. U hebt geopperd dat het ook zou kunnen dat de Vlaamse recruten gewoon beter geïnformeerd zijn — misschien door het betere dienstbetoon in Vlaanderen — vooraleer ze eventueel naar het selectie- en recruteringscentrum stappen. Het zou ook kunnen dat ze echt gezonder zijn. Wij hoeven ons daarover dan niet per se te beklagen, wij hebben immers ook de betere wielrenners en voetballers.

Voor twee punten wil ik toch nog de aandacht van de minister vragen.

Eerst de criteria en de toekomst van militaire domeinen. Ik ben echt blij met de belofte van de minister dat hij zijn huidige aanpak zal herzien, dat hij de vestiging meer geregionaliseerd zal bekijken en dat hij in zijn besluitvorming de sociaal-economische aspecten als recrutering en tewerkstelling, ook via toeleveringsbedrijven, als criteria zal opnemen. Of dat nu een voordeel oplevert voor Oost-Vlaanderen, Henegouwen of West-Vlaanderen maakt echt niet zoveel uit. Mijn standpunt, en wellicht ook dat van de minister, kan zeker geen regionalisme worden verweten. Voor een geregionaliseerde aanpak — wat toch wat anders is — bestaan er nu meer dan ooit argumenten: met elektronische communicatie van 300 000 kilometer per seconde speelt het geen rol meer waar de apparatuur is opgesteld en dus kunnen wij nu meer dan ooit decentraliseren.

Ik dring er ook op aan dat de minister van het leger een jaarlijkse sociale balans opstelt zoals alle grote organisaties en bedrijven vandaag trouwens doen.

Als de minister overweegt om militaire domeinen, die als open ruimten zeer waardevol zijn, te verkopen, dan moeten de openbare besturen en gemeenten een absoluut voorkoopprecht krijgen. Dat is al zeer dikwijls in allerlei verband bepleit, maar jammer genoeg bijna nooit gerealiseerd.

Een tweede zaak waarvoor ik de aandacht van de minister wil vragen is het probleem van het management in het leger. Het is bijzonder jammer dat wij in de Senaat blijkbaar niet in staat zijn om over het management, trouwens in alle domeinen van de overheid, een inhoudelijk goede discussie te voeren. Ik blijf ervan overtuigd dat de overheidsfinanciën door beter management verregaand kunnen worden gesaneerd. Wij moeten onze visie ter zake grondig veranderen, want de hier overwegende benadering is precies ons probleem, steeds weer. In en voor de diensten van de overheid moet eindelijk een management-benadering komen. Dat wordt het thema van de jaren negentig.

Het leger is een grote organisatie met 40 000 man en een budget van 99 miljard. Dat is een management-opgave bij uitstek. Dat professioneel beheren en besteden kan alleen met een goed management en dat heeft niets te maken met een industrialisering van het leger, noch met een academische discussie over management. Dat is realiteit en zakelijke professionaliteit. Of het nu gaat om Ford-Genk, om Procter & Gamble of om het leger, al die grote organisaties vragen beheersprofessionaliteit in hun werking. Het is jammer dat wij het daarover niet eens geraken. Precies de hier besproken problematiek van het leger levert ons een perfect voorbeeld van kosten-effectiviteitsbeheersing, een project van *cost effectiveness*. Wij gaan er altijd van uit dat het budget, of de NAVO, het probleem vormen, terwijl het maar gegevens zijn waar we rekening mee moeten houden, of middelen die ons beschikbaar staan. De opdracht bestaat erin om binnen en voor dat budget van 99 miljard, effectiviteit en efficiëntie te verzekeren. De uitdaging is daarvan een goed kosten-effectiviteitsproject te maken. En als dat geen managementprobleem is, dan vraag ik mij toch af wat het wel kan zijn.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

INTERPELLATIE VAN DE HEER M. MAERTENS TOT DE MINISTER VAN DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN EN LANDBOUW OVER «DE DESASTREUZE GEVOLGEN VOOR MENS EN MILIEU VAN HET GEBREK AAN EEN BELGISCH ZEEVISSERIJ-BELEID»

INTERPELLATION DE M. M. MAERTENS AU MINISTRE DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES ET DE L'AGRICULTURE SUR «LES CONSÉQUENCES DESASTREUSES QUE LE MANQUE D'UNE POLITIQUE BELGE DE LA PÊCHE MARITIME ENTRAÎNE POUR L'HOMME ET L'ENVIRONNEMENT»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Michel Maertens tot de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw over «de desastreuze gevolgen voor mens en milieu van het gebrek aan een Belgisch zeevisserijbeleid».

Het woord is aan de interpellant.

De heer M. Maertens. — Mijnheer de Voorzitter, op mijn beurt wens ik de leden van de Senaat een vruchtbaar politiek jaar.

De zeevisserij is voor de groenen een belangrijk politiek thema. Dit kan onder meer worden afgeleid uit het groene voorzitterschap begin vorig jaar van de EG-subcommissie voor Visserij van de Bretoense Renée Conan, die vorige zomer helaas overleed. De voornaamste redenen waarom wij de zeevisserij belangrijk vinden, zal ik hier, bij wijze van inleiding, kort aanhalen.

Ten eerste, het leven zelf ontstond, biologisch gezien, uit de zee die twee derden van onze aardbol bedekt. Daar is de biodiversiteit en de biomassa nog het grootst. Willen we onze aarde bewaren voor onze nakomelingen, dan moet dit in de eerste plaats gebeuren door de bescherming van de zee, die we nu voor overbevissing moeten behouden. Een goed visserijbeleid is daartoe een voorwaarde. Ook Greenpeace maakt dit duidelijk door haar acties op zee en in haar talrijke studies, zoals haar rapport voor de Europese Commissie over de halftijdse herziening van het gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB) uit september 1992.

Ten tweede, de zeevisserij is het type-voorbeeld van groene economie, waarbij vandaag nog, vaak op heel milieuvriendelijke wijze, enkel gebruik wordt gemaakt van de rente, de vangst die de biomassa en het visbestand ons oplevert. Dat deze vorm van economie op het einde van de twintigste eeuw nog altijd kan is het bewijs dat ook de landbouw kan terugkeren naar dieren milieuvriendelijke, met name ecologisch verantwoorde teeltmethodes. Daarover wil ik hier nochtans niet verder uitweiden.

Ten derde, de zeevisserij is ook de enige tak van onze Belgische economie die nog een familiaal en kleinschalig karakter heeft, enkele uitzonderingen niet te na gesproken, wat zal blijven kunnen als de beleidsverantwoordelijken dringend, maar dan ook héél dringend een nationaal meerjarenplan ter zake opstellen. Een coherent Belgisch beleid is er de voorbije tien jaar niet of nauwelijks geweest, en wat erger is, het GVB werd in de tien voorbije jaren gewoon met water getreden, wat de volgende tien jaar opnieuw dreigt te gebeuren, gelet op de ministeriële nieuwjaarsboodschappen tot de rederscentrale, zopas in het vakblad gepubliceerd.

Ik wil hier niet het proces maken van het voorbije GVB, dit hoort de Europarlementen toe. In ieder geval is het duidelijk dat België dit beleid niet heeft gevolgd, gelet op de huidige overcapaciteit van onze visserijvloot en de drastische inkrimping die voor de deur staat. Dit voor het zuiver economische luik. Maar ook op het gebied van het maritieme milieu is er nooit een ernstig zuiver Belgisch milieubeleid ter bescherming der zeevisserij gevoerd. Er is natuurlijk het Rijksstation voor zeevisserij, dat milieugericht wetenschappelijk onderzoek verricht, maar de stiefmoederlijke behandeling van dit onderzoek, hoop en al 17,5 miljoen op de meer dan 2 miljard IWNOL-begroting — sla er maar even het jaarverslag 1991 van het IWNOL op na — is bijzonder relevant.

Daartegenover staat dat de ministerraad op 9 december jongstleden een tweetal bilaterale ontwikkelingsprojecten goedkeurde voor visproductie in Thailand, toegewezen aan de NV Artemia

Systems en de Gentse Rijksuniversiteit, voor een totaal bedrag van 50 miljoen. En wie de nieuwjaarsboodschappen van het hoofd van de *Task Force DG XIV* van het directoraat-generaal voor visserij en van de directeur van het Rijksstation voor zeevisserij in het laatste nummer van het vakblad van de rederscentrale aandachtig — en vooral tussen de regels — leest, komt tot de vaststelling dat het maritieme milieu in zijn totaliteit, en de visbestanden in het bijzonder, in zeer groot gevaar verkeren, vooral als gevolg van een te hoge vissterfte, met name bij jonge vis. Dat dit niet alleen te wijten is aan het gebrek aan beleid in de visserijsector, maar evenzeer aan de vervuiling van de zeeën en aan de oncontroleerbare biologische en klimatologische veranderingen is daarbij evenzeer duidelijk. Maar in elk geval blijkt het beleid hier niet of zeer onvoldoende op in te hebben gespeeld om én de visserij én het maritieme milieu op voldoende wijze voor de ondergang te redden. Tot daar enkele inleidende beschouwingen.

In de vroege ochtend van zondag 20 december 1992 heeft de Europese Raad van visserijministers op voorstel van de visserijcommissie, zijn handtekening geplaatst onder de nieuwe verordening «tot invoering van een communautaire regeling voor de visserij en de aquacultuur», het tweede tienjarenprogramma, ter vervanging van de basisverordening uit 1983 tot «instelling van een communautaire regeling voor de instandhouding en het beheer van de visbestanden». Deze nieuwe verordening is een kaderwet, waarbij het visserijbeleid als een totaalconcept werd ontworpen om een coherent en doeltreffend beleid in alle onderdelen mogelijk te maken.

Op 1 december 1992 was reeds het meerjarige oriëntatieprogramma (MOP) 1993-1996 bij beschikking van de visserijcommissie goedgekeurd, waardoor het vermogen van de Belgische vissersvloot tegen 31 december 1996 moet worden teruggebracht tot 58 512 kW en 17 992 bruto ton. Dit betekent op vier jaar een vermindering van 26 pct. in kW en van 32 pct. in bruto ton, met andere woorden een vermindering van 105 000 pk tot 79 000 pk. Anderzijds voorziet het MOP in herstructureringsmaatregelen waarbij de vangst van rondvis en platvis respectievelijk met 15 pct. en 10 pct. moet worden ingekrompen, om 60 pct. te realiseren door structurele maatregelen — dus capaciteitsvermindering — en voor de rest moet een activiteitsvermindering worden gerealiseerd, onder meer op basis van een zeedagenregeling, die er volgens bepaalde berichten toch niet komt.

België heeft zich in het beheerscomité tegen het MOP verzet en heeft tegengestemd maar deze belangrijke wijzigingen, die over verschillende jaren lopen en het inkomen bepalen van 18 à 20 000 werknemers, waarvan er ongeveer 7 000 voor hun volledig inkomen op de sector zijn aangewezen, gebeuren zonder de parlementsleden van de betrokken commissies hiervan op de hoogte te stellen en zonder dat de minister daartoe een beleidsvisie op lange termijn ontwikkelt. In zijn beleidsnota 1993 worden slechts 118 woorden besteed aan de zeevisserij, waarvan ongeveer 100 letterlijk dezelfde zijn als in de beleidsnota 1992. Nochtans blijken door het MOP ongeveer 7 000 banen geheel of gedeeltelijk te moeten verdwijnen. Deze situatie is sociaal onaanvaardbaar en is te vergelijken met Boel of KS. Voor de zeevisserij lijkt echter geen enkele beleidsvisie ter zake te bestaan.

De voorbije tien jaar werden trouwens enkel gekenmerkt door een doorschuifoperatie van de EG-richtlijnen naar besluiten, die de quota-regelingen in één en hetzelfde jaar verschillende keren wijzigden, tot in het absurde toe. Zo werd in november de tongvangst gesloten, om de maand daarop met dubbele vangstmogelijkheden te worden heropend. Begrijpe wie begrijpen kan!

Wanneer de minister in zijn nieuwjaarsboodschap, gepubliceerd in het vakblad van de rederscentrale, verklaart dat de balans van het communautair visserijbeleid na tien jaar voor België eerder positief dan negatief is en dat hij hoopt dat het MOP kan worden bijgestuurd, waardoor de weerslag op de sector mogelijks kan worden beperkt, betekent dit zowel een kaakslag voor de visserijministers als voor de visserijsector zelf.

Het «bijsturen» van het MOP is noch min noch meer een ontwijking van de beschikkingen van de visserijcommissie, terwijl de visserijsector in 1992 duidelijk op een zware crisis afstevende. De cijfers zijn hallucinant: niet alleen moest 37 pct. van de vis uit het buitenland worden ingevoerd — de vraag is immers veel groter dan het aanbod — maar op de Belgische veilingen daalde de

aanvoer in 1992 met 13 pct. De prijzen — met uitzondering van die van garnaal — daalden met 16 pct. Een slechter jaar hebben de vissers nooit gekend, de laatste maanden waren de cijfers trouwens nog beangstigender. Intussen blijken 22 pct. van de Belgische vangsten, ongeveer 8 000 ton, het vorige jaar in het buitenland te zijn geveild voor bijna één miljard frank. Dit is geen nieuw verschijnsel, integendeel, deze trend zet zich constant door. In één jaar steeg het aandeel met 46 pct., terwijl ruim 15 pct. van deze in het buitenland geveilde Belgische vis afkomstig is van uitgevlagde Belgische schepen, die slechts een paar maal per jaar in hun thuis-haven komen veilen om terwijl wat aan onderhoud te doen.

Het systeem van het «uitvlaggen» is in België trouwens een recent en niet onopgemerkt verschijnsel, omdat hier de problematiek rijst van de te hoge exploitatiekosten onder Belgische vlag. Deze vrij spectaculaire en massale vlucht van de nationale vlag naar een goedkopere vlag heeft verscheidene Westeuropese overheden ertoe aangezet om bijkomende maatregelen te treffen teneinde een gedeelte van de nationale vloot te behouden en alternatieven op het gebied van registratie aan te bieden. België nochtans heeft voor de visserijvloot daartoe nog geen enkele fundamentele beleidsmaatregel genomen die op lange termijn de schade kan beperken. Ook tegenover de veilingen in het buitenland bestaat er nog geen beleid. In Nederland werd nochtans de commissie-Biesheuvel opgericht, die de regering adviseerde financiële sancties te nemen tegenover Nederlandse schepen die meer dan vijfmaal in het buitenland veilen.

De EG-richtlijnen inzake vrij verkeer van personen en goederen, die op 1 januari 1993 van kracht werden, ondergraven trouwens het huidige Belgische stelsel van vergunningen en ontnemen het elke rechtsbasis, zodat de leegloop van de Belgische Visserij eigenlijk al begonnen is, en dramatische vormen zal aannemen als er niet onmiddellijk iets gebeurt. Naast het uitvlaggen worden nu immers ook Nederlandse schippers op Belgische vaartuigen aangemonsterd zelfs onder voorwaarden die onze Belgische schippers nooit hebben gekend. Het bemanningsprobleem in de Belgische visserij werd in de voorbije jaren nooit ernstig aangepakt, ook al was men er duidelijk van op de hoogte. Slechts 130 van de 202 schepen beschikken over voldoende bemanning. Er zijn veel te weinig scheepjongens, slechts 50 voor 200 schepen. Dit wordt vooral veroorzaakt door de leerplicht tot 18 jaar en de moeilijke werkomstandigheden.

Het visserijonderwijs, dat duidelijk een regionale bevoegdheid is, hoewel het lang nationaal is gebleven, werd zagezegt ook gerationaliseerd. Het gevolg hiervan is dat de Nieuwpoortse haven niet meer over een eigen visserijschool beschikt en dat de andere scholen hun autonomie blijven behouden, hoe klein ze ook zijn, ook al lag het voor de hand dat de visserij scholen enkel ernstig konden worden gerationaliseerd door ze in het bestaande beroepsonderwijs te integreren. VDAB-cursussen met behulp van vaarsimulators kunnen een degelijke vakopleiding aan boord vanaf de leeftijd van 14 jaar nooit vervangen. Ook daar was geen coherent en efficiënt beleid, en ook de nieuwjaarsboodschap van de Vlaamse onderwijsminister in het vermelde nummer van de rederscentrale biedt geen enkel toekomstgericht alternatief. Dit is de zoveelste flater die de sector zwaar verontrust.

Dan is er het probleem van de scheepsbouw dat tot de bevoegdheid behoort van de regionale minister-president, maar dat eveneens te maken heeft met het meerjarenoriëntatieprogramma waarvoor de nationale minister verantwoordelijk is. De Vlaamse minister-president verklaart in zijn nieuwjaarsboodschap aan de rederscentrale dat de Europese Commissie hem verbiedt om nog scheepskredieten toe te kennen voor nieuwbouw, en dat hij met u, mijnheer de minister, in contact is getreden om een gecoördineerd Belgisch-Vlaams zeevisserijbeleid uit te werken, in casu een nieuw federaal machtigingsbesluit. Dat had al veel eerder moeten gebeuren.

Wanneer hij verder verklaart dat de beëindigingspremies in relatie moeten worden gebracht met de machtiging tot nieuwbouw of vernieuwbouw, dan zie ik daar enkel de bevestiging in van wat de federale Eerste minister heeft beloofd: het ontwijken van het MOP dat nieuwbouw verbiedt. Dat noem ik een anti-Europees beleid, noch min, noch meer. Ik heb dit in mijn inleiding al verklaard.

De reden van de impasse in de scheepsbouw is duidelijk alweer hetzelfde gebrek aan beleid in de voorbije jaren. In de plaats van de Belgische vloot geleidelijk aan te passen, om vandaag de vissers met gerust gemoed het wegvallen van de Europese binnengrenzen te laten trotseren, heeft het beleid inzake vervangbouw en subsidiëring zo gewerkt, dat onze vloot vandaag nog altijd 6 000 ton groter is dan vroeger in EG-verband was afgesproken. Alleen de kleine kustvissers, waarvan Nieuwpoort — waarover straks meer — het centrum was, vielen steeds uit de subsidieboot en zitten nu met een verouderde vloot, meestal ouder dan 20 jaar, die nu niet meer mag of kan worden vernieuwd. De vissers werkzaam op de kleinere vaartuigen tot 70 brutoton, die enkel voor de kust en in het Kanaal werken, zagen hun arbeidsinkomen reeds in 1990 met 10 pct. afnemen, een trend die in 1991 en 1992 doorzette, en vandaag onherstelbaar is, als niet snel wordt ingegrepen. De broodwinning van deze vissers, allen kleine familiebedrijven, verminderde op basis van officiële gegevens, waar dus geen rekening werd gehouden met «drinkgeld» en voordelen in natura «deelvis».

De negatieve inkomensdispariteit groeit in deze sector dramatisch verder, terwijl hun schepen meestal tot de oudste categorie behoren en van een subsidiëring voor vernieuwbouw kunnen genieten die totaal onvoldoende is om zich aan te passen aan de nieuwe eisen; precies door de inkomensdispariteit. Ook hier doet de trend zich voelen dat de kleintjes eruit moeten, net als in de landbouw, ook al brengen zij kwalitatief de meest verse vis aan land, dan nog wel in eigen havens, en vissen zij, in tegenstelling met de meeste anderen, nog op milieuvriendelijke wijze. En het moet ons dan ook niet verwonderen dat de vissers tot 30 pct. van hun tongvangsten in het zwart verkopen. Ook al willen ze milieuvriendelijk en fiscaal betrouwbaar werken, toch kunnen ze niet goed meer, omdat ze willen overleven. Een situatie die geheel gelijklopend is met die van de kleine familielandbouwbedrijven.

Overspecialisatie en rationalisering op bedrijfsniveau, gekoppeld aan een bijzonder scherpe concurrentie laat voor de kleine boer slechts één mogelijkheid open om zijn inkomen op peil te houden, met name het opvoeren van de produktie. De kleine visser kan en mag dat niet; hij kan enkel de quota-maatregelen omzeilen en het zwarte-vis-circuit, dat de staat hoge sommen ontleemt, uitbreiden. De gevolgen zijn bekend: verdere overbevissing, die nog voor meer ontwijking zorgt. De oplossing ligt nochtans voor de hand: subsidiëring in de sector van de kleine vissersschepen is een belegging die ruimschoots belastinggeld en verse vis opbrengt en het zwarte-vis-circuit vanzelf doet ophouden, want de visserij is rendabel omdat de vraag veel groter is dan het aanbod.

In de eerste MOP-periode van 1983 tot 1986 werden heel wat nieuwbouwbestellingen op de werven geplaatst, en groeide de Belgische vloot met bijna 40 pct., vooral grotere kotters, ook al was het gemeenschappelijk visserijbeleid er op gericht de biologische beperkingen te waarborgen. Het Belgisch beleid werkte dus omgekeerd evenredig met het Europees! Bij het tweede MOP werd de uitbreiding van de vloot zo goed als onmogelijk, maar was vervangbouw wel toegestaan, en bleef de overcapaciteit bestaan. Daarbij is onze vlootafbouw nog steeds gebaseerd op de cijfers die België in 1983 aan de Commissie heeft voorgelegd, als zijnde «het evenwicht tussen quota — maar welke? — en vlootcapaciteit — maar wat is dat precies?» We slepen deze onwetenschappelijk onderbouwde cijfers nu nog maar eens 10 jaar verder mee, ook al weet de hele sector dat die totaal achterhaald zijn. Het gevolg is, dat België, met de kortste kustlengte van alle lidstaten, het hoogste Europese percentage van zijn capaciteit moet inleveren, ook al weet iedereen dat onze vissers tot ver buiten onze territoriale wateren werkzaam zijn. Een absurde situatie waarvoor het gebrek aan beleid verantwoordelijk is.

De regionale minister-president heeft voor dit probleem een oplossing bedacht op het ogenblik dat de visserij scheepsbouw werven met lege orderboeken staan, of door de Nederlanders werden overgenomen met name de NV Gimvindus, een dochtermaatschappij van de GIMV. De rechtstreekse steun aan de reders wordt nu afgeschaft en op jaarbasis wordt maximaal 800 miljoen ter beschikking gesteld van de Vlaamse scheepsbouw werven, waardoor de reders tegen verlaagde prijzen een scheepsoorder kunnen plaatsen. Precies op het ogenblik dat de vloot moet worden

afgebouwd en dat de kleinere vissers geen enkele investering meer kunnen doen, wordt niet de visserij, maar de scheepsbouwssector gered, precies via een formule die de sector niet kan redden, maar uitzuigt! Deze geneeswijze, waarbij griep wordt behandeld als een oorontsteking, is voor de sector niet alleen onbegrijpelijk, maar betekent in het geval van Fishlink zelfs een totale uitverkoop van de Nieuwpoortse vissersvloot. Deze investeringsmaatschappij, een GIMV-dochter met 65 pct. GIMV-aandelen, opgericht in 1990, investeerde in de bouw en de uitreding van een onbekend aantal vaartuigen, volgens betrouwbare bronnen ongeveer 20 schepen of 10 pct. van de vloot, met 16 pct. van de vangstcapaciteit, door het verstrekken van risicokapitaal of leningen.

Het nieuwe zusje uit hetzelfde bed zal het wellicht niet beter doen. Fishlink wil, gezien de vertrouwelijke aard van de participaties, geen normen of cijfers bekendmaken. Een zaak is zeker: Nederlandse scheepswerven infiltrerden in de dochterondernemingen van Fishlink om vervangbouworders binnen te rijden, en dit in een periode dat onze eigen kustscheepswerven zonder nieuwe orders zitten. Het is nochtans de taak van Fishlink om onze eigen scheepswerven te steunen, niet de Nederlandse. Vele Fishlink-vaartuigen mijnen trouwens heel veel in Nederland. De Vlaamse belastingbetaler steunt hier duidelijk de Nederlandse scheepsbouw. Zal het GIMV-industrie-beleid nu plots het roer omgooien? Wij betwijfelen dit ten zeerste.

Maar het wordt nog erger, als je ziet dat de overnamepolitiek van Fishlink vooral gericht is op de Nieuwpoortse vissersvaartuigen, die dan naar de havens van Oostende of Zeebrugge worden overgeplaatst. Dit is nu reeds het geval voor een derde van de Nieuwpoortse vissersvloot, de kleinste en de meest kwetsbare van de drie, omdat die vooral uit kleinere kustvaartuigen bestaat: 20 van de 30 vallen onder de 70 brutoton waarover ik het daarnet had. Deze bedreigde vloot wordt op georganiseerde wijze opgekocht door een overheidsholding van de Vlaamse regering en verder gewoon doorgespeeld — niet eens doorverkocht — aan de Nederlanders. Daar waar de Regering het eerst en het snelst moest ingrijpen om de kleine familiale bedrijven te redden, wordt op georganiseerde wijze een vissershaven economisch afgeslacht.

Men beseft in Nieuwpoort heel goed dat het topbeleid Nieuwpoort wil omvormen tot een jachthaven. Dit kan men niet aanvaarden, maar dit is de realiteit en dit leidde tot het afschaffen van het Nieuwpoortse visserij-onderwijs en het toenemen van de mannelijke werkloosheid in Nieuwpoort met 30 pct. in anderhalf jaar.

Als dit een beleid is, dan is het een beleid van totale en gewilde afbraak. Een loze geruststelling is dat Nieuwpoort, dat in de Westhoek ligt, met EG-geld uit het objectief-2-programma kan worden geherstructureerd, zij het niet in de visserijsector. Hoe een vissershaven wordt vermoord... Een stukje economische geschiedenis die de democratie geheel verkracht...

Tenslotte kom ik tot het onderdeel milieu in de visserijsector, voor de groenen op zijn minst even belangrijk als het sociale luik. Ik wil het niet over het Greenpeace-rapport hebben, maar enkel over de gegevens van het Rijksstation voor zeevisserij, een wetenschappelijke instelling van onverdachte oorsprong, weliswaar zeer stiefmoederlijk behandeld en de enige die het woord «milieu» in deze sector durft te hanteren en het ook ernstig meent.

De doelstellingen van het EG-visserijbeheer heb ik tot nu toe enkel besproken uit de hoek van de productiesector: belangen van reders en vissers. Evenzeer als de verwerkende nijverheid en de handel is ook en vooral de afnemer, de consument die gezonde visproducten tegen aanvaardbare prijzen wenst bij de visserijpolitiek betrokken. Vandaar de vraag naar een grotere stabiliteit inzake TAC's en quota's. Stabiele vangsten zijn nochtans voorlopig niet realiseerbaar gelet op de onvermijdelijke variaties veroorzaakt door schommelingen in de jaarklassen, die op hun beurt door klimatologische factoren worden beïnvloed indien de biomassa niet voldoende groot is om van de rente, de vangsten, in voldoende mate te kunnen leven. Deze situatie is ook niet gebonden aan landsgrenzen, TAC-zones of zelfs tijdsgrenzen. De prioriteiten van elk land en de tewerkstelling verschillen daarbij ook

nog enorm, zelfs in de EG. Iedereen wil duurzame vangsten realiseren, of, om het anders te zeggen: het kan alleen gaan om het behoud of het herstel van een leefbare visserij, in een duurzaam ecosysteem. Deze biologische, deze groene benadering van de doelstellingen in de visserijpolitiek, is niet alleen bruikbaar, maar gewoon een noodzaak. Dat de ecologen over het visserijbeheer meepraten, is zonder meer een noodzaak. Daarom houden wij vandaag op dit gestoelte een fundamentele interpellatie over het visserijbeleid.

Het kan niet meer worden ontkend dat de visserij de structuur en de werking van het mariene ecosysteem beïnvloedt, en, omgekeerd, dat de visserij de gevolgen ondergaat van alle andere menselijke activiteiten op zee: olie- en grindwinning, olietransport met rampen voor de Bretoense kust, voor de kust van Alaska, voor de Spaanse kust en deze week voor de kust van de Shetlandeilanden, afvoer en dumping van afvalstoffen, en ook visserijmethodes die rooibouw plegen. De uiteindelijke doelstellingen van het ecosysteembeheer zijn tot nu toe niet exact te definiëren. Daarom is een verhoogde steun aan het wetenschappelijk onderzoek hoogst nodig. Gestreefd wordt naar een integratie van alle gebruikers van de zee, met nadruk op natuurbescherming of -herstel. Duurzaam gebruik van de eco-componenten en duurzame ontwikkeling van de activiteiten op zee zijn hierbij belangrijke elementen.

Op de conferentie van Rio in juni jongstleden werd dringend aandacht gevraagd voor de bescherming van de biodiversiteit, dit wil zeggen voor de verscheidenheid van de levende rijkdommen in het mariene milieu. Gezien het visserijbeheer gesteund is op het concept van duurzame vangsten, lopen de doelstellingen van dit beheer en het beheer van het ecosysteem grotendeels parallel, maar zijn zij vaak tegengesteld aan deze van de andere «gebruikers», die meestal ook rooibouw plegen op het mariene milieu.

Ook de visserij kan de zeebodem verstoren en nadelige effecten hebben voor fauna en flora. Dit is het geval voor gebieden waar intensief de bcomkorvisserij wordt bedreven en de bodem om de twee weken tot 20 cm diep wordt omgewoeld, zodat gesloten gebieden of zogenaamde «visreservaten» op de paaipplaatsen noodzakelijk worden. Nederland heeft ter zake al beslissingen genomen.

Ook beduidende verminderingen van de biomassa of veranderingen in de relatieve groottesamenstelling van een bestand hebben zware gevolgen voor de energie-overdracht doorheen de hele voedselketen. Daarom moet er ook dringend een oplossing komen voor de krilvisserij door fabrieksschepen, overigens geen Belgisch probleem, maar ook voor de discards, wél een Belgisch probleem.

Ook is het mogelijk dat de visserij tot uitputting leidt van soorten, zoals de kabeljauw, zelfs van soorten die als bijvangst gelden. De visserijdruk op de juveniele rondvis moet dan ook sterk worden verminderd. Daartoe is duidelijk een reglementerend beleid nodig inzake de maasgrootte en een zware sanctiëring van ondermaatse vangsten. Dit zijn milieudelicten van hoogste orde.

Ik besluit met te stellen dat goed beheerde visserijactiviteiten niet noodzakelijk ingaan tegen de doelstellingen van een of ander deel van de ecosystemen. Daar zijn wij groenen ons terdege van bewust. Er zijn niet noodzakelijk tegenstellingen tussen visserijbeheer en beheer van het ecosysteem, net zoals er niet noodzakelijk tegenstellingen zijn tussen economisch rendabele landbouw en milieubescherming. We zeggen zelfs integendeel; ze zijn volkomen compatibel!

Conflicten zijn volgens de groenen enkel te verwachten wanneer de «voorvechters» langs beide zijden niet bereid zijn tot compromissen. En dit is duidelijk het moeilijkst in de economische sector, omdat men zeer moeilijk compromissen kan sluiten als het een *struggle for life* wordt, een situatie waar de visserij vandaag voor staat, net als de landbouwer. Wanneer de bescherming van de Noordzee ons tot de oertijd zou willen terugbrengen, is er geen plaats voor de visserij of andere activiteiten op zee. En

dat willen de groenen zeker niet. Dit moet iedereen goed beseffen, maar wanneer de visserij enkel op korte termijn winsten nastreeft en geen aandacht heeft voor de gevolgen van deze activiteit, is het niet onwaarschijnlijk, zelfs zeker, dat het Noordzee-ecosysteem op een onomkeerbare nadelige wijze verandert voor de hele visserijsector. En dit willen de groenen evenmin.

Het is daarom de taak van de politiek dit compromis voor de sector te zoeken en de zaken te reguleren via een lange termijnvisie en een daarop afgestemd beleid. De groenen willen daaraan op een constructieve wijze meewerken. Dit beleid is er op Belgisch en Vlaams niveau momenteel jammer genoeg nog helemaal niet wat de economische, de sociale of de ecologische componenten betreft. En de tijd dringt.

Mijnheer de minister, ik verzoek u dringend aan het Parlement een uitgebreide beleidsnota voor te leggen om de visserijsector en het mariene milieu te redden vooraleer het te laat is. Het zou me dan ook genoegen doen indien de Hoge Vergadering de motie die ik daartoe heb ingediend wil goedkeuren. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones. — Mijnheer de Voorzitter, ik ben de volgende Westvlaming die hier het woord neemt. Ik heb daarmee echter geen moeite want ik heb in de nieuwjaarsbrief van de minister gelezen dat hij zich ook op zijn hoedanigheid van Westvlaming beroept om zijn liefde uit te spreken voor de zee. Straks zal ook collega Desutter ons gezelschap vervoegen. Dit maar om te zeggen dat deze interpellatie op tijd komt.

1993 is een belangrijk jaar voor vele zaken, maar ook voor de Vlaamse visserij. Collega Maertens heeft in zijn zeer uitvoerige uiteenzetting verschillende elementen aangehaald om dit aan te tonen. Er is een nieuw meerjaren-oriëntatieprogramma voor de periode 1993-1996, er is de nieuwe verordening van de Europese Ministerraad die werd goedgekeurd op 20 december 1992 en die niet enkel gericht is op de bescherming en op het beheer van de visbestanden, maar die met een soort kaderwet voor de hele visserijsector een ambitieus doel wil bereiken. Er is zelfs een nieuwe Europese commissaris, de Griek Ionas Paleokrassas, die ten andere naast de visserij ook de nucleaire veiligheid onder zijn bevoegdheid heeft, wat niet zonder belang is.

Ik denk hierbij aan de reportage die vanavond in het televisieprogramma Panorama over de toestanden in Zeebrugge wordt uitgezonden en waarin wij wellicht zullen zien dat niet alles wat er in de haven gebeurt zo veilig is voor de visserijhaven die daar in de onmiddellijke omgeving ligt.

De nieuwe EG-commissaris is ook bevoegd voor milieuaangelegenheden. Dat is nieuw. Hij zal misschien een nieuwe impuls geven aan het te voeren visserijbeleid. De sector is daar trouwens niet helemaal gerust is.

Na de zeer breedvoerige uiteenzetting van de interpellant, wil ik toch enkele cijfers naar voren brengen. In het nieuw meerjaren-oriëntatieprogramma voor de periode 1993-1996 wil de Europese Commissie dat de capaciteit van de Vlaamse vloot tegen eind 1996 is ingekrompen tot maximaal 79 000 PK, daar waar dit op vandaag circa 105 000 PK is.

Sinds 1970 is het aantal Vlaamse vissersvaartuigen al in belangrijke mate gedaald: van 315 in 1970 naar 205 in 1991. De GOM West-Vlaanderen noemt een nog verdere afbouw van de vloot onaanvaardbaar. Het blad *De Rederscentrale* heeft het zelfs, terecht volgens mij, over een aanslag: «Uiterekend de kleinste lidstaat met de kleinste visserijcapaciteit zou dus zijn vlootte met maar liefst één derde moeten verminderen. Het roept vragen op wanneer uiterekend het kleinste land het meest moet inleveren. Zelfs uit hoeken van waaruit men het niet verwacht, wordt dit als unfair omschreven.»

De Europese Gemeenschap streeft naar een evenwicht tussen vangstvoorraden en vangstcapaciteit, ongetwijfeld terecht. Bij het bepalen van de toegelaten vangstcapaciteiten baseert de Commissie zich echter op verouderde gegevens — cijfers van tien jaar geleden werden nu ook in het nieuwe oriëntatieprogramma opgenomen — maar ze baseert zich bovendien uitsluitend op motorvermogen en tonnenmaat. Indien er een onevenwicht zou bestaan tussen visvoorraden en vangstcapaciteit, dan kan de Vlaamse vis-

sersvloot niet aansprakelijk worden gesteld voor het onevenwicht tussen Europese visvoorraden en Europese vangstcapaciteit, te meer daar slechts 20 pct. van het visverbruik in België door de eigen Vlaamse vissersvloot wordt aangevoerd. De andere 80 pct. wordt ingevoerd uit het buitenland, al vermelden sommige bronnen ook 30 pct. aanvoer door de Belgische vloot. Wat er ook van zij, strikt nationale regels opleggen voor een probleem dat niet nationaal kan worden gedefinieerd is een verkeerde manier van werken.

Niemand zal eraan twijfelen, ook de minister van Landbouw en van Visserij niet, dat de Vlaamse, zeg maar Westvlaamse vissersvloot een sector van wezenlijk belang is voor de Westvlaamse, Vlaamse en de rijkseconomie. Volgende cijfers illustreren dit. In de drie visserhavens zijn er 188 familierederijen en 818 aangemonsterde zeelui. De tewerkstelling in de industriële nevensectoren, de scheepsbouw en de scheepsherstelling, de scheepsbevoorradingsbedrijven, de visverwerkende bedrijven wordt geraamd op 4 à 5 000 personen. Ontelbare bedrijven uit de tertiaire sector, de kleinhandel, de groothandel zijn verbonden met de visserij. Al deze nijverheden en bezigheden aan de kust stellen 18 à 20 000 mensen tewerk op een rechtstreekse of onrechtstreekse manier.

Mijnheer de minister, ik wil de noodzaak benadrukken om de drie locaties te behouden, Oostende, Zeebrugge en ook het kleine Nieuwpoort. Hiermee sluit ik me aan bij wat de heer Maertens reeds zegde en ga daar niet verder op in.

De strijd voor de visserijsector die gestreden en verloren is, ook daar zal ik niet verder op ingaan. Zonder valse emotionaliteit beklemtoon ik dat de Westkust zonder visserijhaven niet langer de Westkust zal zijn, noch op economisch, noch op sociologisch, noch op toeristisch vlak. Een visserijhaven uitschakelen en laten overgaan in een jachthaven is voor ons ondenkbaar voor het imago van Nieuwpoort en onaanvaardbaar voor de Westkust.

De interpellatie komt maar net op tijd. De visserij wordt behandeld als het kleine broertje. Wij voelen zeer goed aan dat visserij slechts een aanhangsel is van landbouw en onvoldoende aandacht krijgt.

De relaties tussen het departement Landbouw en de visserijsector, bijvoorbeeld met de reders, zijn allesbehalve opperbest. De reders sturen hun maandblad *De Rederscentrale* regelmatig naar de volksvertegenwoordigers op. Het volstaat dit blad erop na te slaan om vast te stellen dat daarin maand na maand een zeer polemische stijl wordt ontwikkeld. De uitgave van 15 december is een regelrecht pamflet geworden. De wijze waarop de geschillen tussen de visserijsector en het ministerie daar worden verwoord spreekt boekdelen. Dit gaat veel verder dan een oprisping; de verstandhouding is fundamenteel slecht.

Mijnheer de minister, tenslotte dring ik aan op uw bijzondere aandacht voor het visserijbeleid, wat tot uiting moet komen in een duidelijk beleidsplan, en op een betere samenwerking van het departement van Landbouw met de sector, bijvoorbeeld ook met de rederscentrale.

In diverse nieuwjaarsbrieven, die zo mooi in het blad van de rederscentrale staan uitgeschreven, kunnen wij opmaken dat zowel de Eerste minister als de minister van Landbouw tegen het MOP, het meerjarig oriëntatieprogramma, hebben gestemd. De vraag is of de Regering nog andere middelen van verzet heeft of stopt alles bij deze neen-stem? Als er nog verzet mogelijk is, zal daar dan ook effectief gebruik van worden gemaakt?

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Desutter.

De heer Desutter. — Mijnheer de Voorzitter, de verdienste van deze interpellatie is alleszins dat er eindelijk eens aandacht wordt besteed aan deze niet-onbelangrijke sector van onze economie. Daarom ben ik verheugd met de interpellatie van vorige spreker, ook al ben ik het niet met al zijn argumenten eens.

Het zeevisserijbeleid wordt in ons land niet alleen gevoerd door de federale Staat, maar ook door de Vlaamse Executieve en zelfs de provincie West-Vlaanderen. Het grootste gewicht komt echter van Europa. Naar mijn oordeel kunnen we nog niet spreken van een ramp, maar wel van een grote ontmoediging, op de eerste plaats door de politiek die door de Europese Gemeenschap wordt

opgelegd. Het nationale beleid laat zich hierdoor te veel beïnvloeden. Natuurlijk heeft ook het manifeste gebrek aan coördinatie tussen de Vlaamse Regering en het ministerie van Landbouw, negatieve gevolgen om dan nog te zwijgen van de stokkende dialoog tussen het ministerie en de sector.

Ik wil de heer Maertens er wel aan herinneren dat mevrouw Smet als minister van Leefmilieu heel wat heeft gedaan om de Noordzee zuiver te houden. Ik noem slechts enkele van haar maatregelen: eind 1989, verbod tot lozingen van afval in zee; eind 1990, verbod tot het verbranden van afvalstoffen op zee, plus nog een verhoogde controle onder andere op het zwemwater enzovoort. Zij heeft duidelijk niet op Rio gewacht. België was op dit gebied ten andere een koploper. De slechtste leerling van Europa, Groot-Brittannië, wordt nu gestraft door een ecologische ramp, maar wat zich op de Britse Shetlandeilanden afspeelt, gebeurt eigenlijk elke dag in kleine mate langs alle kusten van Groot-Brittannië, waar nog dagdagelijks allerlei afval geloosd wordt.

De heer Maertens heeft ook gesproken over een overcapaciteit van onze vloot. Ik ben het daarmee niet eens. Er bestaat wel een overcapaciteit voor Europa, maar in vergelijking met de andere Europese landen kent onze vissersvloot zeker geen overcapaciteit. Alles is eigenlijk het gevolg van het feit dat België als goede, misschien te goede leerling van Europa, correcte cijfers heeft gegeven over zijn vissersvloot in 1983. Andere landen hebben dit niet gedaan en doen dit nog steeds niet. Nederland bijvoorbeeld heeft nog nooit de totale bruto tonnemaat van zijn vissersvloot opgegeven en schijnt zich weinig te storen aan de Europese richtlijnen ter zake. Dan spreek ik nog niet van de andere landen. Het verheugt mij dat België zich in het beheerscomité heeft verzet en terecht, tegen het meerjarige oriëntatieprogramma.

Mijnheer de minister, proficiat, want de afbouw van onze vloot is onaanvaardbaar. Als men van desastreuze gevolgen kan spreken is het wel op dit terrein, niet door het Belgisch beleid, maar door het Europees meerjarige oriëntatieprogramma. De visbestanden zijn mijns inziens niet in gevaar. Zoals reeds werd aangehaald kan men spreken van oncontroleerbare biologische en klimatologische veranderingen die de visbestanden wijzigen. De vis is er. Dat weet iedereen. Dat zal elke visser en reder beamen, zelfs het rijksstation. Het ergste voor een visser is dat hij de vis niet mag vangen, dat hij de gevangen vis in feite overboord moet gooien. Wellicht is dat de reden waarom 22 pct. van de Belgische vangsten vorig jaar in het buitenland werden verhandeld. In het buitenland is er geen verplichting en de controles zijn er niet te vergelijken met deze in België.

De heer Bourgeois, minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw. — Ze gaan vissen waar de vis zit en dat is tegenwoordig tussen Noorwegen en Nederland. Ze visen daar en ze veilen in de veilingen en vismijnen die het dichtstbij zijn. Dat is geen nieuw verschijnsel, dat was al altijd zo. Het verwondert mij alleen maar dat men dat niet schijnt te weten.

De heer Desutter. — Mijnheer de minister, in het verleden verkochten er heel wat reders in Groot-Brittannië omdat de brandstof daar beterkoop was bijvoorbeeld. Ik nodig u uit om eens een serieus gesprek te hebben met een reder, zonder controleurs erbij. Hij zal u dan wel zeggen waarom hij naar Nederland gaat.

Onze vlootafbouw is gebaseerd op cijfers uit 1983, waarvan iedereen weet dat ze wat de andere Europese landen betreft, wetenschappelijk niet onderbouwd zijn en dat ze totaal achterhaald zijn. De Belgische vloot moet minstens 200 eenheden bevatten. Dat moet de Europese norm zijn. Dat garandeert een zekere tewerkstelling in de scheepswerven, in de onderhoudsfirma's, in de toeleveringsbedrijven. Dat garandeert een normale aanvoer waardoor onze visverwerkende nijverheid leefbaar blijft. Dat garandeert tenslotte de tewerkstelling, want ingevoerde vis vraagt geen werk vermits de vis gefileerd, gekuist, geportioneerd ingevoerd wordt, al was het maar om de vervoerkosten te drukken. We kunnen dus nog niet spreken, zoals ik al zei, van een desastreuze toestand, maar wel van een algemene ontmoediging, zowel bij de reders als bij de vissers, de handelaars, de nevenbedrijven.

De reder begrijpt niet waarom hij de slooppremie niet mag aanvenden voor nieuwbouw, terwijl dit in het buitenland wel mag. De reder weet niet meer aan welke quotaregeling hij zich moet

houden als die om de zoveel maanden verandert. Er is ontmoediging bij de reder door het totaal negeren van de voorstellen en adviezen van de producentenorganisatie en de rederscentrale. Nooit is dit in het verleden op deze manier gebeurd. Er was vaak onenigheid en zelfs discussie tussen de reder en de administratie of het ministerie, maar er werden vergaderingen belegd, er werd verzoenende taal gesproken gesproken en er werd gezocht naar een compromis. Nu wordt er gewoon beslist en achteraf vraagt men het advies van de producentenorganisatie die dan uiteraard weigert nog een advies te verstrekken. Mijnheer de minister, ik vraag u dringend het vertrouwen te herstellen tussen het ministerie en de sector.

De heer Bourgeois, minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw. — Mijnheer Desutter, ik heb dat reeds tot vijfmaal toe geprobeerd. Het is echter moeilijk een gesprek op gang te houden met iemand die niet tot spreken bereid is.

De heer Desutter. — Mijnheer de minister, ik weet niet door wie u wordt geadviseerd, is het een reder of een ambtenaar? Als u bijvoorbeeld slechts van één reder een advies krijgt, dan kan dat geen goed advies zijn. Voor een reder is een vermindering van de vloot goed, vermits de quota dan worden verdeeld tussen een kleiner aantal schepen waardoor hij een groter aandeel krijgt.

De vraag is of het advies van die ene reder ook gunstige gevolgen zal hebben voor alle reders, voor de gehele vloot, voor de gehele sector. Wellicht is de minister het ermee eens dat het voor niemand goed is dat de vloot wordt afgebouwd, tenzij misschien voor onze buurlanden, die niet afbouwen.

De reders zijn ontmoedigd omdat de verdeling van de quota verkeerd is, omdat quota worden achtergehouden. Men vraagt zich af waarom de verdeling niet wordt toevertrouwd aan de producentenorganisaties. Het juridisch kader bestaat hiervoor binnen de EG, ook de Beneluxraad heeft zich in dezelfde zin uitgesproken en de commissie-Biesheuvel werkt druk aan een oplossing ter zake. Zoals de producentenorganisaties de opvangregeling reeds twintig jaar lang tot ieders voldoening beheren, zullen zij dit ongetwijfeld ook voor de quota doen. Zij moeten echter de kans krijgen om dit te bewijzen.

Ook de vissers zijn ontmoedigd omdat zij de gevangen vis niet mogen aanvoeren, omdat er te veel beperkingen worden opgelegd, omdat zij twijfelen aan de toekomst en de leefbaarheid van de sector.

De handelaars zijn ontmoedigd omdat de aanvoer ingevolge de quota en de controle in onze havens, vermindert. Zij zijn meer en meer aangewezen op vis die door Belgische vissers via het buitenland wordt aangevoerd. Er worden nog slechts afgewerkte produkten ingevoerd, zodat de handelaars zich overbodig voelen en concurrentie krijgen van hun collega's uit het buitenland, die onze markt overspoelen met zogenaamde « grijze » vis, die niet in aanmerking komt voor de quota, maar wel voor de fiscus.

De verwerkende bedrijven zijn eveneens ontmoedigd, niet alleen omdat de aanvoer daalt, maar ook omdat de veterinaire controles niet gelijk verlopen in de verschillende havens en omdat de keuringen aan de buitengrenzen onbetrouwbaar zijn geworden. De sector is ontmoedigd omdat hij via de bedrijfsraad al maanden verzoekt om een vergadering te beleggen, maar tevergeefs.

Ondanks die algemene ontmoediging stijgt de visconsumptie en de sector is bereid te investeren, maar krijgt hiervoor geen toelating.

Er werd een nieuwe commissaris voor visserijangelegenheden aangesteld. Wellicht is dit het geschikte ogenblik om te onderhandelen.

Mijnheer de minister, het is mij bekend dat u drie uur lang hebt gesproken met de vorige commissaris voor Visserijangelegenheden, de heer Marin, zonder resultaat te bereiken. Ik hoop dat u met zijn opvolger meer succes zult hebben. U moet het een beetje anders aanpakken, vele Europese ambtenaren verwachten d'it trouwens. Zij begrijpen niet waarom de Belgische delegatie niet kortader optreedt. De Westvlaamse vissers rekenen op de Westvlaamse koppigheid van hun Westvlaamse minister. Wij kunnen niet aanvaarden dat de Belgische vissers hun quota moeten verminderen en dat de Nederlandse vissers dit niet moeten.

In uw nieuwjaarsbrief, gepubliceerd in het vakblad van de rederscentrale, vergelijkt u het Belgisch machtigingsbesluit met de EG-licentie. Deze twee zaken kunnen helemaal niet worden vergeleken. De EG-licentie is slechts een inschrijvingskaart waarmee de EG na tien jaar eindelijk hoopt te weten te komen hoeveel vissersvaartuigen er zijn per land en met welke paardekracht en tonnage. Het gaat niet om een machtigingsaanvraag.

Ik zal mijn uiteenzetting samenvatten in vijf vragen. In de eerste plaats dring ik aan op herstel van de dialoog met de sector. Ik ben bereid hieraan mee te werken.

Ten tweede, stippel een beleid uit samen met de Vlaamse Executieve en de provincie West-Vlaanderen, maar ook samen met het bedrijfsleven dat direct betrokken is. Misschien kan in ons land ook een soort commissie-Biesheuvel worden opgericht net zoals in Nederland.

De heer Seeuws, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Ten derde, onderzoek of de verdeling van de quota niet aan de producentenorganisaties kan worden toevertrouwd. In België is dit overigens gemakkelijk, want er is maar één producentenorganisatie. Wanneer het in Nederland lukt met drie organisaties, dan zie ik niet in waarom het in België met één organisatie niet zou gaan.

Ten vierde, voer een ernstig gesprek met de Europese commissaris Ioannis Paleokrassas en maak hem duidelijk dat 1983 geen goed referentiejaar is om een verder beleid uit te stippelen.

Stel tenslotte uw veto tegen een verdere afbouw van onze vloot. Zij mag niet minder dan 200 eenheden bedragen. Ook de GOM van West-Vlaanderen heeft duidelijk in deze zin uitspraken gedaan. Het kan en mag niet dat het kleinste visserijland met de kleinste capaciteit het meeste moet inleveren.

Ik heb het reeds gezegd: de Westvlaamse visserijsector rekent op zijn Westvlaamse minister. Ik ben ervan overtuigd dat u hen niet zult ontgoochelen. *(Applaus.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Bourgeois.

De heer Bourgeois, minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw. — Mijnheer de Voorzitter, tijdens het verloop van deze interpellatie heb ik gemerkt dat er bij een aantal senatoren grote belangstelling bestaat voor een grondig gesprek over de visserij, die uiteraard in zekere mate een Westvlaamse aangelegenheid is, maar toch ook een ruimer belang heeft. Ik ben vanzelfsprekend zeer begaan met deze problematiek en ik ben gevoelig voor het feit dat men mij vandaag zoveel vragen heeft gesteld. Ik hoop daarop in de komende periode te kunnen ingaan.

U zult het echter met mij eens zijn dat een interpellatie eigenlijk een onvoorbereid debat is en dat het onmogelijk is in het kader van een interpellatie te komen tot het formuleren van beleidsopaties. Het zou dus veel beter zijn in de bevoegde senaatscommissie besprekingen te voeren die dan kunnen worden gebaseerd op documenten, die veel omvangrijker kunnen zijn en waarbij veel dieper op details kan worden ingegaan, met woord en wederwoord, zodat ideeën en gedachten met elkaar kunnen worden geconfronteerd. Ik hoop dat wij uit deze interpellaties het besluit zullen trekken dat wij samen binnen afzienbare tijd hierover een grondig gesprek organiseren. U mag ook niet vergeten dat de besluiten waarover is gesproken, van zeer recente datum zijn, namelijk van de tweede helft van de maand december 1992.

Ik ben blij dat de heer Desutter enigszins heeft rechtgezet wat de heer Maertens heeft gezegd. De heer Maertens richt zich tot mij alsof ik heer en meester — kapitein naast God zou men in de visserij zeggen — over deze sector ben.

Mijnheer Maertens, u weet dat dit niet zo is. Uit wat u in uw interpellaties zelf naar voren hebt gebracht, blijkt dat de visserij misschien wel de meest gesplitste sector in België is. Er is de bevoegdheid van de Vlaamse Regering, verdeeld over verscheidene ministers naargelang het over onderwijs, scheepsbouw of scheepskrediet gaat. Er is de bevoegdheid van de federale minister, die in het huidige concept misschien wel de kleinste is, aange-

zien wij rekening moeten houden met de Europese discussies. Tenslotte is er ook de uitzonderlijk grote bevoegdheid op Europees niveau, enerzijds van de Raad van ministers, anderzijds, en veel meer nog, van de Commissie. De hele problematiek van de MOP, het meerjaren-oriëntatieprogramma, het bouwen of supprimeren van visserijvaartuigen behoort niet eens tot de bevoegdheid van de Raad van ministers, wel tot die van de Europese Commissie.

De commissaris heeft in november 1992 zijn voorsel alleen voor advies in de Raad van ministers naar voren gebracht, nadat in een informeel gesprek onder de ministers reeds om een bespreking was gevraagd. In de beperkte nota die ik van de heer Maertens heb ontvangen werden daarover geen vragen gesteld.

De eerste voorstellen van de Commissie waren een algemene verlaging van de Europese vissersvloot met 30 pct., 30-20-0, naar gelang het gaat om rondvis of platvis. Reeds bij de eerste bespreking hebben wij het kunnen verminderen naar 20 en 10 pct. in plaats van 30 en 20 pct.

Ik probeer, misschien als eerste, een gesprek op gang te brengen met de Vlaamse Regering, die ook belangrijke bevoegdheden heeft in deze materie. Er waren reeds persoonlijke gesprekken en onderhandelingen met de kabinetten. Het probleem alleen behandelen kan ik niet omdat de materie niet volledig tot mijn bevoegdheid behoort.

Wanneer het ontwerp van meerjaren-oriëntatieprogramma werd voorgelegd, hebben wij ons daar onmiddellijk tegen verzet en het grootste voorbehoud geformuleerd.

Mijnheer Desutter, ik heb inderdaad uren lang gepleit tegen het MOP. Ik weet trouwens niet goed waar collega's van andere nationaliteiten het halen dat wij ons niet voldoende of minder hebben verzet dan andere landen. Wij zijn het enige land dat tegenstand bood tegen het meerjaren-oriëntatieprogramma. Wij bevonden ons natuurlijk in een heel moeilijke situatie. België heeft immers het vorig meerjaren-oriëntatieprogramma niet uitgevoerd. Dit wordt ons op Europees niveau heel kwalijk genomen. Bovendien wordt het tweede programma gecumuleerd met het eerste, niet alleen voor België, ook voor andere landen. Wij zijn dus theoretisch verplicht om af te bouwen met 30 pct., terwijl er voor andere landen sprake is van een vermindering met 20, 15 of 10 pct.

In de jongste Europese landbouwraad heb ik een exceptie ingeroepen. Er werd een uitzondering toegestaan aan Ierland wegens bijzondere redenen en omstandigheden. Ik heb een uitzonderingsmaatregel proberen in te roepen omdat België het land is met de kleinste kust en met de kleinste vloot. Er werd daar nota van genomen, maar de toenmalige commissaris, de heer Marin, heeft daarmee geen rekening willen houden. In de beslissing van de Commissie heeft men zich gehouden aan de oorspronkelijke voorstellen.

Wij leggen ons daar niet bij neer. Wij hadden al contact opgenomen met het secretariaat van de commissaris en met ambtenaren van de Europese Commissie, onder wie gelukkig enkele Vlamingen zijn. Wij zetten dit gesprek voort.

Ik hoop ook zo snel mogelijk contact te kunnen leggen met de nieuwe commissaris, de heer Paleokrassas, om met hem de problematiek van het oriëntatieprogramma te bespreken en om de specifieke situatie van de Belgische visserijvloot uiteen te zetten.

Als er een oplossing wordt gevonden, dan kunnen wij een beleidsnota opmaken. Dit is namelijk een fundamenteel gegeven om op voort te bouwen.

Als wij met de sector alleen maar kunnen discussiëren over een vermindering van de vloot, dan ken ik reeds vooraf het antwoord. Ik wil dus met de sector proberen te onderhandelen over de uitbouw van een heel efficiënte Belgische visserijvloot.

Ik zal wel geen moeite hebben om u ervan te overtuigen dat ik, als Westvlaaming en vertrouwd met de kust, mij niet kan indenken hoe West-Vlaanderen en de kust zouden kunnen «leven», zelfs sentimenteel, zonder een eigen typische visserijsector.

De vloot moet een minimumomvang hebben wil men zowel de vloot als de sector in stand houden. Van de omvang van de vloot zijn ook afhankelijk: de scheepsbouw- en scheepsherstellingsindustrie, de vismijnen, de toeleveringssector.

Ik ben blij dat de heer Loones heeft gewezen op de relatie met de sector en dat de heer Maertens in zijn interpellatie volgende zin van de tekst, die hij mij vooraf had bezorgd, heeft weggelaten: «De minister schuift het hele beleid door naar de sector die op corporatistische en particularistische wijze zijn eigen graf delft.»

Dit is precies wat wij weigeren en wat de sector mij kwalijk neemt. Wij willen het beleid niet doorschuiven naar de sector die niet wenst te discussiëren met de federale en de regionale overheid. Ik weet hoe moeilijk het is om het visserijbedrijf in stand te houden met respect voor objectiviteit en neutraliteit en met een gelijke behandeling voor iedereen. Telkens worden onze beslissingen betwist. Men gaat hiervoor zelfs naar de Raad van State. Ik vraag mij echter af hoe het beleid zou zijn indien een rederscentrale of een beroepsorganisatie de verantwoordelijkheid zou dragen.

Ik herinner mij mijn eerste bezoek aan Oostende. Men had mij meegedeeld dat de beslissingen unaniem werden genomen door alle reders. Uit gesprekken reeds 's ochtends aan de koffietafel bleek dat dit niet het geval was. Toen ik daarna op de kade bij een schip stond verzekerde een andere delegatie mij dat zij niet akkoord ging met de gezegde unanieme beslissingen van de rederscentrale.

Ik heb geprobeerd hieruit lessen te trekken. Ik heb tweemaal in mijn kabinet met mensen uit de sector gesproken zonder dat er anderen bij betrokken waren. Deze gesprekken hebben echter zeer weinig resultaat gehad. Het was telkens een vriendelijk en gezellig onderhoud, maar nadien werd er door de sector geen gevolg aan gegeven.

Dit alles ontmoedigt mij niet. Ik heb contact opgenomen met minister-president Van den Brande. Wij zullen samen nagaan wat wij kunnen doen, welke beleidsprogramma's wij kunnen uitwerken. Ik ben bereid tijd uit te trekken om in de commissie eens een gesprek te hebben over alle kleine en grote problemen. De kleine problemen zijn trouwens soms de grootste. Zo een gesprek kan leiden tot het opstellen van een beleidsnota en tot het vinden van een oplossing voor de zeevisserij.

Bij de voorbereiding van een nieuwe verordening over het gemeenschappelijk visserijbeleid in december vorig jaar, werd er inderdaad geen debat gevoerd in het Belgisch Parlement. Wij hadden maar een drietal weken tevoren de betrokken teksten gekregen van de Europese Commissie. De Europese Commissie had wel het Europees Parlement, de Visserijraad en de visserijkringen in Europa geconsulteerd.

Niemand betwist dat de visbestanden in gevaar zijn als gevolg van de grote vissterfte en de bevinging. Er zijn vele problemen met de bevinging. Toen ik minister werd, kende ik de sector niet zo goed. Ik had dan ook vele vragen toen ik hoorde wat er van de vangsten maar wordt overgehouden. Bijna twee derde van de vangst wordt dood terug in zee gegooid. Moet er niets veranderen aan de visserijmethodes om de visbestanden beter te beschermen?

Op de jongste bijeenkomst van de Visserijraad heb ik gevraagd dat er grondig onderzoek zou worden gedaan, bijvoorbeeld, over de maasgrootte van de netten bij de kabeljauwvangst. Tot mijn grote verrassing waren alleen België, Denemarken en Duitsland in dit probleem geïnteresseerd. Ik zal uiteraard dit probleem verder op de agenda trachten te plaatsen.

De visserijsector is zeker niet alleen verantwoordelijk voor deze situatie. Ook moeilijk controleerbare biologische, hydrologische en klimatologische veranderingen in de natuur hebben een invloed op het visbestand.

Op alle besprekingen in dit verband heb ik vastgesteld dat men zeer vaak een beroep doet op wetenschappelijk onderzoek. Bij het bepalen van de quota steunt men op de wetenschappelijke adviezen die bij de dossiers worden gevoegd. Die adviezen vormen een belangrijk element voor de voorstellen van de Commissie en waarover de Raad beslist. Men kijkt slechts weinig af van die wetenschappelijke adviezen.

Gelukkig voor de Belgische visserij zijn er in het voor ons belangrijke visserijgebied, de Noordzee, twee vissoorten namelijk tong en schol die het nog steeds goed doen. Voor 1993 is de hoogste quota toegestaan sedert het tot stand komen van het gemeenschappelijk visserijbeleid in 1983. Vorig jaar heb ik een be-

langrijke stijging van de tongquota bekomen. Ik kon ook een akkoord sluiten met mijn Nederlandse collega over uitwisselingen in het voordeel van onze eigen Belgische visserijsector.

De commissie legt ons een sterke inkrimping op van de vangquota. Wij betwisten het meerjarenprogramma dat op 21 december 1992 werd beslist. Wij stonden voor de grote moeilijkheid dat wij het vorige meerjarenprogramma niet hebben gerespecteerd. Integendeel, onze vloot is enigszins aangegroeid, wat ons kwalijk wordt genomen. Ik zal verder contacten onderhouden om te komen tot een oplossing die zowel op Europees als op nationaal niveau bevredigend is.

Sedert jaren streeft mijn departement naar een evenwicht tussen de vangquota en de vloot die daarvoor wordt ingezet. Men kan geen schepen in de vaart houden wanneer deze niet op een rendabele manier worden uitgebaat. Ik ben echter niet de enige meester over het realiseren van dit evenwicht. Het scheepskrediet wordt beheerd door de Vlaamse Regering. Deze heeft in het kader van het vorige meerjarenplan dat in een afbouw voorzag van onze vloot zelfs een beëindigingspremie ingesteld waarop pas recent een beroep werd gedaan. Wij moeten op dat vlak inspanningen doen.

Ik hoop dat wij na een gesprek met de sector, de Vlaamse Regering, de federale Regering en het provinciebestuur een evenwicht kunnen bereiken zodat wij de toekomst van onze visserijsector kunnen waarborgen. Ik geloof in de toekomst van onze visserijsector. Er waren vroeger ook moeilijkheden, maar naargelang er nieuwe leden tot de EG toetreden, zullen de problemen in verband met de visserijsector ook toenemen. Wat zal er bijvoorbeeld gebeuren wanneer Zweden en Noorwegen, die een belangrijke visserijsector hebben, in de EG zullen worden opgenomen? Wij moeten ons daarop voorbereiden en een rendabele visserijsector tot stand brengen die voor jonge mensen aantrekkelijk is.

Mijnheer de Voorzitter, met dit antwoord meen ik voldoende te hebben onderstreept dat ik een groot belang hecht aan de visserijsector. Ik zal al het mogelijke doen om, ondanks de noodgedwongen afbouw van de sector, de leefbaarheid ervan veilig te stellen. Het is juist dat de prijs van de vis, vooral dan van schol, het laatste jaar gedaald is. De visprijzen worden bepaald door de wet van vraag en aanbod. De visserijsector is reeds meer dan voldoende gereguleerd. Ik wil hier pleiten tegen een overreglementering zoals wij die kennen in de landbouwsectoren, met opgelegde prijzen, interventieprijzen, een aantal maatregelen voor compensatiesteun en als het ware voor het levensonderhoud van de sector. Ik pleit ervoor de economie in de visserijsector zoveel mogelijk vrij spel te laten, te meer daar er in de visserijsector een tekort is en geen overproductie zoals in de landbouwsector. Onze vissers weten dat ze hun vangst kunnen verkopen; voor onze landbouwers is dat niet het geval.

Zoals bekend wordt de visprijs niet zozeer op onze markt, maar wel in het buitenland bepaald. Zo wordt de prijs voor tong en schol in Nederland vastgesteld.

Het is maar een halve waarheid dat onze vissers minder vis aanvoeren. Er wordt minder vis aangevoerd in onze havens, maar onze schepen voeren meer vis aan in vreemde havens. De totale aanvoer blijft ongeveer gelijk. In 1991 hebben wij nauwelijks een terugloop van 3 pct. gekend. De verkoop in vreemde havens is geen nieuw fenomeen. De vissers hebben steeds de vis gevolgd waar hij te vangen was en hem verkocht waar het hen het beste uitkwam, daarbij rekening houdend met een zo rendabel mogelijke exploitatie van hun vaartuig. Het aanleggen in het verleden in Greensbay en in Fleetwood moet in die zin worden begrepen. Aangezien de visscholen zich nu veel minder voor de oostkust van Engeland bevinden, maar veeleer voor de Noorse kust, wordt daar gevist en legt men aan in Noordnederlandse havens. Dit brengt met zich dat ook de herstellingen in die havens worden verricht en dat de scheepslui daar aanmonsteren. Ik ben mij van deze situatie bewust en zal de maatregelen die de Nederlanders ter zake hebben getroffen, aandachtig laten onderzoeken.

Het zogenaamde quota-hopping vormt inderdaad een probleem. Op het ogenblik varen reeds enkele vissersschepen, die eigendom zijn van Engelse reders, op onze quota. Ook andere lidstaten hebben met dit probleem af te rekenen. Ik heb dat kunnen vaststellen in de jongste zitting van de Europese Visserijraad.

Ik wil deze problemen niet minimaliseren. Het is zeer moeilijk er een snelle, pasklare en niet-discriminerende oplossing voor te vinden. Ook bij ons doet het probleem zich voor. U kent allemaal het vissersvaartuig *Z54, De Bounty*, dat eigendom is van een Belgische reder, en nu op Britse quota vist. Dergelijke verschuivingen zijn mogelijk in een vrije economische sector.

Mijnheer de Voorzitter, ik meen aldus op de meeste vragen van de heer Maertens, de heer Loones en de heer Desutter te hebben geantwoord. Indien het nodig mocht blijken, ben ik bereid bijkomende uitleg te vertrekken, maar dan bij voorkeur op een rustige manier in de commissie. Ik nodig de leden bij deze overigens uit voor een debat in de commissie naar aanleiding van de bespreking van de nieuwe richtlijn en van het pariteitsverslag voor de landbouw in het algemeen en de visserijsector in het bijzonder. *(Applaus.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de interpellant.

De heer M. Maertens. — Mijnheer de Voorzitter, vooraf wil ik de minister en de collega's die zich bij mijn interpellatie hebben aangesloten danken.

Over deze sector wordt er in de commissie en in dit halfroond veel te weinig gesproken en ik ben blij dat wij vandaag deze kans niet hebben laten voorbijgaan. Het probleem is duidelijk gesteld en ik ben bijzonder verheugd dat de heer Desutter, die voorzitter is van de bedrijfsraad van de visserij, hieraan heeft meegewerkt. Wij waren het een beetje oneens over het woord «desastreus», maar buiten deze woordenkwestie zitten wij wel op dezelfde golflengte. Ik heb ook genoteerd dat hij heeft gezegd dat de Belgische delegatie niet kortdaat genoeg is opgetreden en dat de minister erkent dat wij in de voorbije jaren het meerjarenoriëntatieplan eigenlijk niet hebben uitgevoerd. Verder verheugt het mij ook dat verschillende senatoren de motie waarin wij een gecoördineerd beleid vragen mede hebben ondertekend en dat de minister zich hierover reeds positief heeft uitgelaten. In deze bij uitstek Europese materie kunnen wij nog het best beoordelen of het veel besproken subsidiariteitsbeginsel in België wel kan worden toegepast. Deze zaak kan hiervoor een testcase worden als de minister ze heel ernstig opneemt. Hier past het gezegde: wat wij zelf doen, doen wij misschien ook beter.

In wat de minister heeft gezegd over de beëindigingspremies mis ik toch enkele woorden over de kleine vissers — minder dan 70 bruto ton — die vooral in het Nieuwpoortse leven. Velen onder hen staan op de rand van het failliet en visserij is voor hen de enige beroepskwalificatie waarover zij beschikken. *(Applaus.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Bourgeois.

De heer Bourgeois, minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal alleen zeer kort antwoorden op het laatste punt van de heer Maertens. Hij weet best dat ik precies in deze kwestie de grootste moeilijkheden heb gehad. Bij de verdeling van de quota, vooral voor tong, een zeer belangrijk produkt voor onze vissers, heb ik altijd een zo groot mogelijke objectiviteit, redelijkheid en gelijke behandeling nagestreefd. Ik heb hierbij steeds op de eerste plaats aan de kleine vissers gedacht. Ik ben daarvoor ten andere aangeklaagd bij de Raad van State, die mij in eerste instantie ongelijk heeft gegeven. De nieuwe quotaverdeling die ik dan heb moeten opmaken is opnieuw voor de Raad van State aangevallen. De Raad van State heeft mij dan wel gelijk gegeven. Dit is allemaal pas onlangs gebeurd en misschien is hij daarom daarvan niet op de hoogte. Ik geef deze informatie om aan te duiden dat het niet altijd zo gemakkelijk is in deze materie de juiste middenweg te vinden.

Mijnheer Maertens, u mag er echter gerust in zijn dat ik in de eerste plaats zal zorgen voor de kleine vissers.

De Voorzitter. — Tot besluit van deze interpellatie heb ik twee moties ontvangen.

De eerste, ingediend door de heren Lozie, Bougard, Loones, Weyts en Cuyvers, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Michel Maertens en het antwoord van de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw en het betoog van de heren Desutter en Loones over hetzelfde onderwerp,

Vaststellende dat de Belgische zeevisserij inderdaad een zware recessie kent met als gevolg dat zeer vele arbeidsplaatsen in de eerstkomende jaren verloren dreigen te gaan,

Overtuigd van het feit dat de rendabiliteit en de duurzaamheid van de zeevisserij onlosmakelijk verbonden zijn met het mariene milieu en beheersmaatregelen daaromtrent,

Gelet op de Conferentie van Rio de Janeiro in juni 1992, waarbij onder meer de bijzondere aandacht werd gevraagd voor de bescherming van de biodiversiteit in het mariene milieu,

Gelet op de EG-Visserijministerraden van 1, 19 en 20 december 1992, waarbij zowel het meerjarigoriëntatieprogramma 1993-1996 als de nieuwe verordening tot invoering van een communautaire regeling voor de visserij en de aquacultuur werden goedgekeurd, en waartegen België in het beheerscomité ter zake een negatieve stem heeft uitgebracht,

Gelet op het subsidiariteitsbeginsel, waardoor het mogelijk is dat de lidstaten binnen de nieuwe verordening en zonder daarvan af te wijken een eigen beleid kunnen voeren,

Gelet op de afwezigheid op dit ogenblik van een coherent en efficiënt meerjarenplan voor het Belgisch zeevisserijbeleid,

Verzoekt de Regering vóór 1 april 1993 een beleidsnota over de Belgische zeevisserij voor te leggen aan de bevoegde commissies waarin zij de maatregelen op Belgisch niveau en de initiatieven op Europees niveau voorstelt om aan de groeiende recessie in de zeevisserij het hoofd te kunnen bieden en tot een duurzame zeevisserij te kunnen komen.»

De tweede, ingediend door de heren Pinoie en Vanhaverbeke, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Michel Maertens en het antwoord van minister Bourgeois,

Gaat over tot de orde van de dag.»

«Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. Michel Maertens et la réponse du ministre Bourgeois,

Passe à l'ordre du jour.»

Wij stemmen later over de eenvoudige motie, die de voorrang heeft.

Nous procéderons ultérieurement au vote sur la motion pure et simple, qui bénéficie de la priorité.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Dames en heren, ik stel voor onze werkzaamheden te onderbreken.

Je vous propose d'interrompre ici nos travaux. *(Assentiment.)*

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 13 h 20 m.)

(La séance est levée à 13 h 20 m.)